

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

MARIANNE ERKKILÄ

Opas osakeyhtiön purkamiseen va- paaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta

LIIKETALouden TUTKINTO-OHJELMA
2022

Tekijä(t) Erkkilä, Marianne	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä toukokuu 2022
	Sivumäärä 51	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Opas osakeyhtiön purkamiseen vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön aiheena oli oppaan laatiminen osakeyhtiön purkamisesta vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantajan tarpeeseen. Tavoitteena oli laatia toimeksiantajayrityksessä työskenteleville kirjanpitäjille opas pienen osakeyhtiön purkamisprosessia varten niin, että toimeksiantajayrityksellä työskentelevät kirjanpitäjät pystyvät auttamaan asiakkaita purkamaan yrityksen ilman, että heidän tarvitsee konsultoida asiantuntijoita tai siirtää työ kokonaan hoidettavaksi muualle.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä ja opinnäytetyön tuloksena syntyi erillinen konkreettinen teos. Toimeksiantajalle laadittu opas tallennetaan osaksi toimeksiantajan sisäistä viestintäkanavaa ja se lisättiin myös tämän opinnäytetyön liitteeksi.</p> <p>Opinnäytetyön teoreettinen pohja käsittelee osakeyhtiön purkamisen eri keinot, joita ovat vapaaehtoinen selvitysmenettely, sulautuminen, jakautuminen, konkurssi sekä rekisteristä poistaminen ja viranomaisen määräämä selvitystila. Opinnäytetyössä käsiteltiin myös osakeyhtiön purkamisen verotuskysymyksiä osakeyhtiön ja osakkaan kannalta.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusmenetelminä käytettiin pääasiassa havainnointia, haastattelua ja dokumenttianalyysiä. Tietoa kerättiin erityisesti osallistumalla itse osakeyhtiön purkamisprosessiin vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna haastatteleamalla toimeksiantajayrityksessä työskentelevää taloushallinnon asiantuntijaa. Asiantuntijan haastattelulla saatiin paljon käytännön näkemystä aiheeseen liittyen.</p>		
Avainsanat osakeyhtiö, selvitystila, kirjanpitäjä, sisäinen opas, purku, osakeyhtiölaki		

Author(s) Erkkilä, Marianne	Type of Publication Bachelor's thesis	Date May 2022
	Number of pages 51	Language of publication: Finnish
Title of publication A guide to statutory dissolution of a Limited Liability Company in a voluntary liquidation process		
Degree program Bachelor's degree in Business administration		
Abstract <p>The topic of the thesis was the preparation of a guide to statutory dissolution of a Limited Liability Company in a voluntary liquidation process. The thesis was done for the client according to their needs. The aim was to prepare a guide of the statutory dissolution of a Limited Liability Company to the bookkeepers working for the client, so that the bookkeepers can help clients disassemble a Limited Liability Company without having to consult experts or outsource the process.</p> <p>The thesis was implemented as a functional thesis and a separate output was created as a result. The guide prepared for the client will be saved as a part of the client's internal communication channel and was also added as an attachment to this thesis.</p> <p>The theoretical section of the thesis covers the various means of dissolving a limited company, which are voluntary liquidation process, merger, demerger, bankruptcy and deregistration, and liquidation prescribed by the official. The thesis also covers tax implications of dissolving a Limited Liability Company from the point of view of the Limited Liability Company and the shareholder.</p> <p>The research methods used in the thesis were mainly observation, interview, and documentary analysis. The information was also collected by participating in the liquidation process of a Limited Liability Company through a voluntary liquidation procedure itself. The interview was conducted as a thematic interview by interviewing a financial management expert working for the client company. The interview with the financial management expert provided a lot of practical insight into the subject.</p>		
Keywords Limited company, liquidation, bookkeeper, internal guide, dissolution, Limited Liability Companies Act		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TOIMEKSIANTAJA	6
3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	7
3.1 Tavoite.....	7
3.2 Toteutustapa	7
3.3 Teoreettinen viitekehys	8
3.4 Tutkimusmenetelmät.....	10
3.4.1 Dokumenttianalyysi	11
3.4.2 Haastattelu	11
3.4.3 Havainnointi	12
4 OSAKEYHTIÖN PURKAMISEN KEINOT	13
4.1 Vapaaehtoinen selvitystilamenettely.....	14
4.2 Viranomaisen määräämä selvitystila ja kaupparekisteristä poistaminen	14
4.3 Sulautuminen.....	16
4.4 Jakautuminen.....	17
4.5 Konkurssi	19
5 OSAKEYHTIÖN PURKAMINEN VAPAAEHTOISEN SELVITYSTILAMENETTELYN KAUTTA.....	20
5.1 Selvitysmenettelyn tarkoitus ja sen eteneminen	20
5.2 Vapaaehtoiseen selvitystilaan asettaminen	22
5.3 Selvitysmiestä koskevat määräykset.....	23
5.4 Julkinen haaste	25
5.5 Yhtiökokous selvitystilan aikana	26
5.6 Velkojen maksu ja omaisuuden jakaminen.....	27
5.7 Lopputilitys ja osakeyhtiön purkautuminen.....	29
5.8 Selvitystilan jatkaminen ja jälkiselvitys.....	31
6 PURKAUTUVAN OSAKEYHTIÖN VEROTUS	32
6.1 Osakeyhtiön verotus.....	32
6.2 Osakkeenomistajan verotus.....	33
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	35
7.1 Tiedon keruu	35
7.2 Valmis tuotos	36
8 POHDINTA	37

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee osakeyhtiön purkamista vapaaehtoisen selvitystilamennettelyn kautta. Opinnäytetyöllä on toimeksiantajana tilitoimisto, jossa tällä hetkellä työskentelen. Opinnäytetyönä kootaan sisäinen opas osakeyhtiön purkamiseen vapaaehtoisen selvitystilamennettelyn kautta. Opinnäytetyön tavoitteena on antaa toimeksiantajayritykselle tietoa osakeyhtiön vapaaehtoisesta purkamisesta niin, että toimeksiantajayrityksellä työskentelevät kirjanpitäjät pystyvät auttamaan asiakkaita purkamaan yrityksen ilman, että heidän tarvitsee konsultoida asiantuntijoita tai siirtää työ kokonaan hoidettavaksi muualle.

Opinnäytetyön aihe syntyi toimeksiantajan tarpeesta. Olen työskennellyt opinnäytetyön toimeksiantajalla kirjanpitäjän tehtävissä kevästä 2018 alkaen. Sain vuonna 2021 osakeyhtiön purkamisprosessin hoidettavakseni ja aloin pohtia tätä aihetta opinnäytetyölle. Aihe on ajankohtainen, sillä Covid-19-viruksen myötä osakeyhtiöiden lopettamispyynnöt ovat ainakin meidän tilitoimistossamme lisääntyneet erityisesti viimeisen vuoden aikana.

Omien havaintojeni mukaan kirjanpitäjät pitävät selvitystilamennettelyä yleisesti hankalana ja pitkäkestoisena prosessina. Osakeyhtiötä ei voida lopettaa vapaamuotoisesti, vaan se tulee purkaa osakeyhtiölaissa määritellyn selvitystilamennettelyn mukaisesti. Vapaaehtoista selvitystilamennettelyä koskevat säännökset löytyvät osakeyhtiölain (624/2006) 20. luvusta. Osakeyhtiö voi purkautua myös konkurssimenettelyn kautta, mikäli osakeyhtiön velat ovat suuremmat kuin varat. Vaihtoehtoisesti osakeyhtiö voi purkautua myös sulautumisen tai jakautumisen seurauksena. (Osakeyhtiölaki 624/2006, 20 luku 1 §).

Opinnäytetyönä tehtävä sisäinen opas sisältää selkeät ohjeet vaihe vaiheelta siitä, miten osakeyhtiö puretaan vapaaehtoisen selvitystilamennettelyn kautta. Opas tallennetaan osaksi toimeksiantajayrityksen sisäistä viestintäkanavaa, jossa se on helposti kaikkien

työntekijöiden saatavilla. Opas sisältää kattavan kuvauksen osakeyhtiön purkamisesta vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta sekä hyödyllisiä linkkejä osakeyhtiön purkamiseen liittyen. Lisäksi oppaan liitteenä on mallipohjat tarvittaville yhtiökokouksien pöytäkirjoille sekä jako-osuuslaskelmalle ja esimerkinomaisesti täytettyjä lomakkeita.

2 TOIMEKSIANTAJA

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana on kotimainen tilitoimistokonserni missä työskentelen kirjanpitäjänä. Konserni on perustettu vuonna 1972 ja se tuottaa taloushallinnon palveluita yli 14 000 yritykselle. Yritys tarjoaa kirjanpito-, palkanlaskenta- ja asiantuntijapalveluita yli 50 paikkakunnalla Suomessa ja työntekijöitä konsernissa on yli 1000.

Opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa laaditaan opas, joka tulee osaksi toimeksiantajayrityksen sisäistä viestintäkanavaa. Opas käsittelee osakeyhtiön purkamisprosessin vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Toimeksiantajalla ei ole vastaavaa sisäistä ohjeistusta, mutta sille koettiin tarvetta, sillä tällä hetkellä suurimmalla osalla tilitoimistossa työskentelevillä kirjanpitäjillä ei ole tietoa, miten tulee edetä osakeyhtiön purkamistilanteessa vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Näissä tilanteissa kirjanpitäjän täytyy yleensä turvautua asiantuntijan apuun tai siirtää toimeksianto kokonaan hoidettavaksi muualle.

Laadittava opas on helppolukuinen ja selkeästi vaihe vaiheelta etenevä. Toimeksiantajalla työskentelee kirjanpitäjiä eri taustoista. Osalla kirjanpitäjistä on runsaasti koulutusta ja usean vuoden kokemus alalta, kun taas osa kirjanpitäjistä on vasta urapolkunsu alussa. Kuvailemalla purkamisprosessi selkeästi alusta loppuun saadaan kaiken tasoille kirjanpitäjille ymmärrys siitä, mistä lähteä liikkeelle ja miten prosessi etenee. Oppaan avulla kirjanpitäjien on mahdollista hoitaa pienten osakeyhtiöiden purkamiset itsenäisesti.

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

3.1 Tavoite

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda opas osakeyhtiön purkamisprosessista vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Opinnäytetyössä selvitetään vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn eri vaiheet ja miten prosessi etenee käytännössä. Opasta laadittaessa pyritään selvittämään, miten prosessin voi kuvata mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi niin, että se on helppo läpikäydä oppaan avulla.

Tavoitteena on, että oppaan avulla toimeksiantajayrityksessä työskentelevät kirjanpitäjät saavat selkeän kuvan purkamisprosessista. Tarkoituksena on kuvata purkamisprosessi selkeästi alusta loppuun kuvaillen tarkkaan, miten tulee toimia missäkin eri selvitystilamenettelyn vaiheessa. Näin oppaasta on apua osakeyhtiön purkamisprosessin läpikäyville kirjanpitäjille, eikä heidän välttämättä tarvitse turvautua asiantuntijan apuun tai siirtää toimeksiantoa suoritettavaksi muualle.

3.2 Toteutustapa

Opinnäytetyön toteutustapa on toiminnallinen opinnäytetyö, koska opinnäytetyön tuloksena syntyy konkreettinen teos. Yleensä toiminnallisessa opinnäytetyössä on lähtökohtana jokin ongelma tai käytännön tarve, mitä lähdetään ratkaisemaan. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjeistämistä tai järjestämistä. Aiheita voivat olla esimerkiksi tapahtumat, näyttelyt, messut ja niiden suunnittelu ja organisointi, markkinointikampanjat, tietokoneohjelmat, multimediasovellukset, videot, tuotekehitys-, liiketoiminta- tai kehittämissuunnitelmat, uudet tuotteet, prototyypit tuotteesta, uuden työtavan kehittelyt, hoito- tai hyvinvointiteot, portfolioit, veistokset, maalaukset, oppimateriaalit, oppaat jne. (Hakala, 2004, s. 23–27; Vilka & Airaksinen, 2003, s. 9.)

Opinnäytetyö toteutetaan käyttäen kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullinen tutkimusmenetelmä on toimiva, kun tavoitteena on tietyn ilmiön kokonaisvaltainen ymmärtäminen. Lähtökohtana laadulliselle tutkimukselle on halu saada

kirjoittamatonta faktatietoa sekä halu ymmärtää millaiset asiat vaikuttavat tietyn toiminnan taustalla. Aineiston keräämisen keinona toimii joko yksilö- tai ryhmähaastattelu riippuen minkälaista tietoa oman idean tai sisällön tueksi halutaan saada. (Vilka & Airaksinen, 2003, s. 63.) Tässä opinnäytetyössä tavoitteena on ymmärtää osakeyhtiön purkaminen vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta kokonaisvaltaisesti sekä ymmärtää miten eri lait ja säännökset vaikuttavat purkamisprosessiin.

3.3 Teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyö toteutetaan toimeksiantajayrityksen näkökulmasta ja siinä syntyvä erillinen tuotos on tarkoitettu yrityksen työntekijöiden käyttöön. Työssä käsitellään osakeyhtiön purkamiseen liittyviä käsitteitä. Keskeisimpiä käsitteitä opinnäytetyössä ovat osakeyhtiö, osakeyhtiölaki, osakeyhtiön purkaminen eri tavoin sekä purkautuvan yhtiön veroseuraamukset. Osakeyhtiön purkamisessa keskitytään erityisesti purkamiseen vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta, mutta käydään läpi myös sulautuminen, jakautuminen, konkurssi sekä viranomaisen määräämä selvitystila.

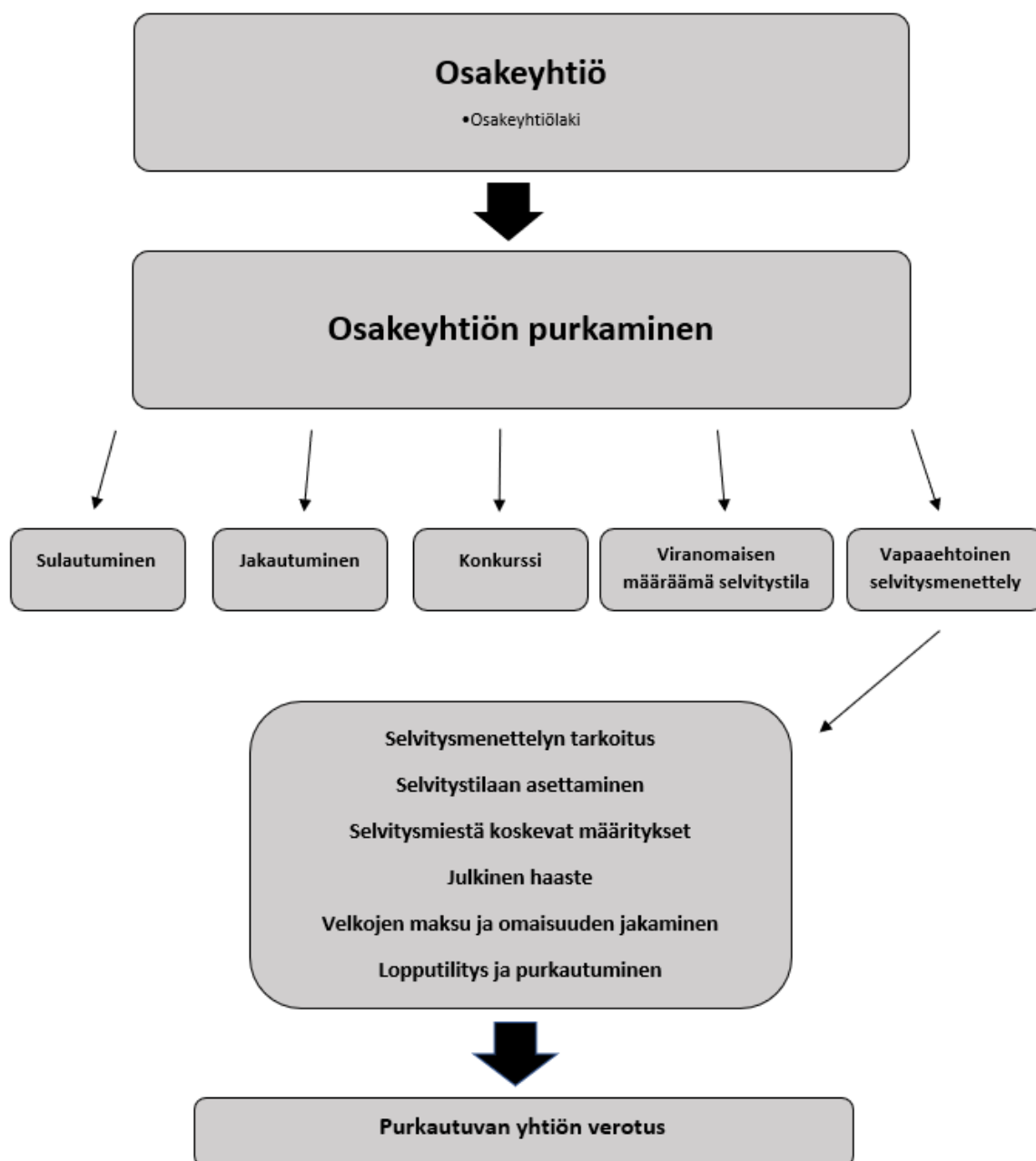
Opinnäytetyössä käydään eri purkamiseen liittyviä menettelytapoja läpi, koska vapaaehtoinen selvitystilamenettely ei ole aina välttämättä osakeyhtiön kannalta se sopivin tai lain mukaan oikea vaihtoehto. Kirjanpitäjän tehtäviin taloushallinnon ammattilaisena kuuluu pohtia asiakkaan kokonaisuutta, joten kirjanpitäjän on pohdittava yrityksen kannalta myös verotuksellisesti edullisin vaihtoehto. Esimerkiksi sulautuminen emoyhtiöön voi joissain tapauksissa olla edullisempi vaihtoehto kuin osakeyhtiön purkaminen vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Tietyissä tapauksissa osakeyhtiö tulee osakeyhtiölain mukaan purkaa konkurssimenettelyllä eikä vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Kirjanpitäjän tehtäviin kuuluu myös varoittaa mahdollisista veroseuraamuksista. Usein valinnat eri vaihtoehtojen välillä tehdään siis verotuksellisten tai osakeyhtiölain takaa tulevien seikkojen takia. Verotus on tärkeä osa osakeyhtiön purkamisprosessia, mutta se käsitellään melko yleisellä tasolla, sillä erilaisia veroseuraamuksia aiheeseen liittyen on todella laajasti tilanteesta riippuen.

Viitekehys saadaan, kun ensin tarkkaan rajataan tutkimusongelma ja määritellään tutkimukseen liittyvät käsitteet, mietitään tutkimisen kannalta oleelliset teorian osa-alueet,

analysoidaan aiemmin aiheesta tehtyjä tutkimuksia ja sijoitetaan nämä käytännön yhteyksiin missä tutkimus toteutetaan. Viitekehysten avulla tutkimuksen empiirinen ja teoreettinen osa yhdistyvä ehjäksi kokonaisuudeksi. (Heikkilä, 2014, s. 24.)

Kuviossa 1 on esitetty tämän opinnäytetyön viitekehys. Opinnäytetyön viitekehys on kuvaus osakeyhtiön toiminnasta, sen purkamisesta ja veroseuraamuksista. Mukana ovat opinnäytetyön keskeisimmät käsitteet; osakeyhtiö, osakeyhtiölaki, osakeyhtiön purkaminen sekä purkautuvan yhtiön verotus.

Kuvio 1. Opinnäytetyön viitekehys.

Osakeyhtiöllä tarkoitetaan yhtiömuodoltaan Suomen lakien mukaan osakeyhtiöksi rekisteröityä yksityistä osakeyhtiötä (Oy) tai julkista osakeyhtiötä (Oyj) (Osakeyhtiölaki 1 luku 1 §).

Osakeyhtiölain ensimmäisessä luvussa säädetään osakeyhtiön toiminnan kahdeksan keskeisintä periaatetta. Näiden mukaan osakeyhtiö on osakkeenomistajistaan erillinen oikeushenkilö, eli osakkeenomistajat eivät henkilökohtaisesti vastaa yhtiön velvoitteista. Julkisella osakeyhtiöllä on oltava vähimmäispääoma, mutta yksityisellä osakeyhtiöllä pääomaa ei vaadita. Jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin, voidaan osakkeita luovuttaa ja hankkia rajoituksitta. Osakeyhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa, ja päätökset tehdään annettujen äänten enemmistöllä. Jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin, tuottavat kaikki osakkeet yhtiössä yhdenvertaiset oikeudet. Osakeyhtiön johdon tehtävänä on huolellisesti toimien edistettävä osakeyhtiön etua. Osakkeenomistajat voivat yhtiöjärjestyksessä määrätä yhtiön toiminnasta, mutta eivät kuitenkaan niin, että yhtiöjärjestys olisi osakeyhtiölain tai muun lain pakottavan säännöksen vastainen. (Osakeyhtiölaki 1 luku 2–9 §.)

Osakeyhtiön lakkaamista kutsutaan yhtiön purkamiseksi tai purkautumiseksi. Osakeyhtiö asetetaan purkamista varten selvitystilaan. Selvitystila voi olla joko vapaaehtoinen tai pakkoselvitystila. Tässä selvitystilassa osakeyhtiö läpikäy selvitysmenettelyn selvitysmiehen johdolla. Selvitysmenettely päättyy osakeyhtiön purkautumiseen, kun selvitysmiehet ovat esittäneet lopputilityksen yhtiökokouksessa. Selvitysmenettely voi päättyä myös siihen, että selvitystilassa oleva osakeyhtiö sulautetaan toiseen osakeyhtiöön tai se asetetaan konkurssiin. Myös sulautuminen voi johtaa osakeyhtiön lakkaamiseen, mutta tämä tapahtuu ilman selvitysmenettelyä. (Immonen, 2018, s. 291.)

3.4 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyötä varten tarvitaan tietoa osakeyhtiöstä ja sen purkamisesta selvitysmenettelyn kautta. Aiheesta löytyy kirjallisuutta, mutta tieto on hajanaista ja paikoin vaikeasti ymmärrettävässä muodossa. Tämä vuoksi aiheeseen sopii hyvin myös avoin

haastattelu asiasta paljon tietävän henkilön kanssa. Haastattelun avulla saadaan myös käytännön näkökulmaa teoreettisen tutkimuksen tueksi.

3.4.1 Dokumenttianalyysi

Tieteellinen tutkimus perustuu aina olemassa olevan tiedon perustalle ja tiede edistyy, kun olemassa olevalle tietovarannolle tuotetaan uutta tietoa. Tämä edellyttää tutkijalta perehtymistä alan viimeisimpiin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen. Perehtymällä aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen parannetaan työn luotettavuutta ja osoitetaan myös perehtyneisyyttä aiheeseen. (Kananen, 2015, s. 114–115.)

Dokumenttianalyysillä eli kirjallisten lähteiden analyysillä saadaan ilmiölle lisänäkökulmia ja taustatietoa. Dokumenttianalyysi on menetelmä, jossa pyritään tekemään päätelmiä erilaisista kirjalliseen muotoon saatetuista aineistoista. Dokumenttianalyysin tavoitteena on dokumenttien järjestelmällinen analysointi sekä sanallisen ja selkeän kuvauksen luonti tutkittavasta ja kehitettävästä asiasta. Aineistoon luodaan selkeyttä, jotta voidaan tehdä luotettavia ja selkeitä johtopäätöksiä. (Ojasalo, Moilanen & Rita-lahti, 2015, s. 136.)

Tässä opinnäytetyössä etsitään oppaan pohjaksi sekä sisäisiä että ulkoisia dokumentteja. Osakeyhtiön purkamisesta säädetään osakeyhtiölaissa, joten osakeyhtiölaki on opinnäytetyön tärkein lähde. Muita tärkeitä aineistoja ovat esimerkiksi toimeksiantajalla olevat aineistot liittyen aikaisemmin tehtyihin osakeyhtiön purkamisiin vapaaehtoisien selvitystilamenettelyn kautta. Lisäksi tärkeitä aineistoja ovat erilaiset osakeyhtiön toimintaan, lainsäädäntöön ja purkamiseen liittyvät kirjallisuudet sekä Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivut. Näiden aineistojen avulla perehdytään aiheeseen ja analysoidaan aineistoa, jotta saadaan tuotettua oppaasta mahdollisimman toimiva ja ajankohtainen.

3.4.2 Haastattelu

Haastattelu tutkimuksen osana on vuorovaikutustilanne mille ominaisia piirteitä ovat, että haastattelu on ennalta suunniteltu ja haastattelijalla on tutustunut tutkimuksen

kohteeseen sekä käytännössä että teoriassa. Haastattelun tavoitteena on, että haastattelija saa luotettavaa tietoa tutkimusongelman kannalta tärkeiltä alueilta. Tavanomaista on myös se, että haastattelu on haastattelijan alulle panema ja ohjaama. Haastattelija joutuu myös tavanomaisesti motivoimaan haastateltavaa sekä ylläpitämään motivaatiota. Ominaista on myös se, että haastateltava voi luottaa siihen, että annettuja tietoja käsitellään luottamuksellisesti. (Hirsjärvi & Hurme, 2011, s. 43.)

Haastattelu voidaan toteuttaa useita eri menetelmiä käyttäen. Käytetyin haastattelulaji on strukturoitu haastattelu eli lomakehaastattelu. Strukturoitu haastattelu tapahtuu lomakkeen mukaan. Lomakkeessa väitteiden ja kysymysten muoto sekä esittämisjärjestys on täysin määrätty. Tämä haastattelun muoto sopii hyvin, mikäli kerätty aineisto halutaan saada helposti määritellyksi lukuina ja tutkija tietää etukäteen millaista tietoa haastateltavat voivat antaa. Toinen haastattelun toteutustavoista on strukturoimaton haastattelu eli avoin haastattelu. Yleensä strukturoimattomassa haastattelussa siirtyminen aiheesta toiseen tapahtuu haastateltavan ehdoilla ja aiheen määrittely on väljää. Kolmas haastattelulaji on puolistrukturoitu haastattelu eli teemahaastattelu. Teemahaastattelu on lähempänä strukturoimatonta haastattelua kuin strukturoitua haastattelua. Teemahaastattelulle olennaista on, että yksityiskohtaisten kysymyksien sijaan haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa. (Hirsjärvi & Hurme, 2011, s. 44–48.)

Opinnäytetyössä käytetään tiedonkeruumenetelmänä teemahaastattelua, mikä toteutetaan haastatteleamalla kasvokkain toimeksiantajayrityksessä työskentelevää taloushallinnon asiantuntijaa. Kysymykset esitetään suullisesti ja haastattelu nauhoitetaan. Haastattelulla kerätään syvällisempää tietoa selvitystilamenettelystä sekä asiantuntijan näkökulmista ja kokemuksista liittyen osakeyhtiön purkamismenettelyyn vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta.

3.4.3 Havainnointi

Havainnoinnin avulla on mahdollista saada tietoa esimerkiksi siitä, mitä tapahtuu ja miten ihmiset käyttäytyvät luonnollisessa toimintaympäristössä. Tutkimuksellinen havainnointi ei ole pelkästään satunnaista katselemista vaan systemaattista tarkkailua.

Havainnointia voidaan käyttää esimerkiksi haastattelun tai kyselyn lisänä ja tukena tai itsenäisesti. Havainnoinnin avulla voidaan täydentää kyselyjä ja haastatteluja tai niillä voidaan täydentää havainnointia. (Ojasalo ym., 2015, s. 114.)

Havainnoinnin suunnittelussa ydinkysymyksenä on, mikä havainnoitsijan rooli on ja kuinka näkyvä hän on. Ääripäihin jaettuna havainnoitsija voi olla joko täysin ulkopuolinen tarkkailija tai aktiivinen osallistuja. Havainnointitekniikka voi olla strukturoitua eli jäseneltyä toimintaa tai strukturoimatonta eli väljää ja joustavaa toimintaa. Strukturoidussa havainnoinnissa ongelma jäsenellään huolellisesti ennen varsinaista havainnointia ja laaditaan kehittämistoimintaan perustuvia luokitteluja. Jos halutaan saada mahdollisimman paljon ja monipuolista tietoa asiasta, käytetään silloin strukturoimatonta havainnointia. (Ojasalo ym., 2015, s. 116.)

Havainnointia suoritetaan tässä opinnäytetyössä opinnäytetyön tekijän toimesta. Havainnointi tapahtuu työskentelemällä toimeksiantajayrityksessä seuraten toimeksiantajayrityksen toimintaa ja menettelytapoja. Havainnointia toteutetaan myös aktiivisena havainnoijana, osallistuen itse toimeksiantajayrityksen asiakasyrityksenä olevan osakeyhtiön purkamisprosessiin vapaaehtoisena selvitystilamenettelyn kautta.

4 OSAKEYHTIÖN PURKAMISEN KEINOT

Osakeyhtiön purkamisella tai purkautumisella tarkoitetaan osakeyhtiön purkamis- ja selvittämistoimien päättymistä, jolloin osakeyhtiö lakkaa olemasta. Osakeyhtiölain 20 luvussa säännellään osakeyhtiön selvitystilasta, rekisteristä poistamisesta, purkamisesta, saneerauksesta ja konkurssista. Osakeyhtiön liiketoiminta voidaan lopettaa usealla eri tavalla. Liiketoiminta voidaan myydä, minkä jälkeen osakeyhtiön toiminta loppuu ja toiminnan loppuessa osakeyhtiö voidaan jättää niin sanotusti lepäämään eli keskeyttää. Osakeyhtiö voi lakata myös sulautumisen tai jakautumisen seurauksena tai osakeyhtiö voi mennä konkurssiin. Usein osakeyhtiön toiminta kuitenkin päättyy purkautumalla, jolloin osakeyhtiön velat maksetaan ja tämän jälkeen varat jaetaan

omistajille jako-osuutena. (Honkamäki, Kujanpää & Pennanen, 2018, s. 410; Mähönen & Villa, 2019, s. 769; Osakeyhtiölaki, 20 luku.)

Osakeyhtiön lakkaamista kutsutaan osakeyhtiölaissa osakeyhtiön purkamiseksi tai osakeyhtiön purkautumiseksi, oli kyseessä sitten mikä tahansa osakeyhtiön lakkaamisen menettely. Lakkaaminen käsittää osakeyhtiön toiminnan ja oikeushenkilöllisyyden sekä olemassaolon lopullisen päättymisen. Lähtökohtaisesti osakeyhtiön purkautumista edeltää aina osakeyhtiön selvitysmenettely. Osakeyhtiön purkamisesta selvitysmenettelyn kautta säädetään osakeyhtiölain 20. luvussa. (Mähönen & Villa, 2019, s. 769; Osakeyhtiölaki, 20 luku.)

4.1 Vapaaehtoinen selvitystilamenettely

Vakaavarainen osakeyhtiö ei lakkaa olemasta pelkästään toimintansa lopettamalla vaan osakeyhtiön purkautumisen tulee tapahtua osakeyhtiölaissa määritellyn selvitystilamenettelyn mukaisesti. Vapaaehtoista selvitystilamenettelyä koskeva sääntely löytyy osakeyhtiölain 20. luvusta. Selvitystilamenettely on tarkoitettu ainoastaan tilanteisiin, joissa osakeyhtiön varat ovat suuremmat kuin velat. Mikäli varat eivät riitä osakeyhtiön velkojen maksamiseen, on osakeyhtiö asetettava konkurssiin. (Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho, 2018, s. 762; Osakeyhtiölaki, 20 luku.)

Selvitystilamenettelyn tarkoituksena on osakeyhtiön varallisuusaseman selvittäminen, velkojen maksaminen osakeyhtiön velkojille sekä ylijäämän palauttaminen osakkeenomistajille. Osakeyhtiön omaisuutta voidaan myös myymällä muuttaa rahaksi, mikäli se on tarpeellista. Selvitysmenettelyä johtamaan valitaan yhtiökokouksen päätöksellä selvitysmies, jonka johdolla osakeyhtiö purkautuu osakkeenomistajien yhtiökokouksessa. (Honkamäki, ym. 2018, s. 422.) Osakeyhtiön vapaaehtoinen selvitystilamenettely käydään läpi myöhemmin tässä työssä vielä tarkemmin omana kappaleenaan.

4.2 Viranomaisen määräämä selvitystila ja kaupparekisteristä poistaminen

Monien osakeyhtiöiden toiminta vähitellen hiipuu tai loppuu kokonaan, eikä osakeyhtiöillä näissä tapauksissa ole juurikaan varallisuutta tai velkoja. Osakeyhtiön

purkaminen selvitystilan kautta on pitkä ja kallis menettely, eivätkä osakkeenomistajat aina ryhdy toimiin osakeyhtiön purkamiseksi selvitystilamenettelyä noudattaen. Näissä tilanteissa usein myös kaupparekisteriin tehtävät ilmoitukset jäävät tekemättä. Vaikka tällainen osakeyhtiö on liikeyrityksenä lakannut, on se edelleen oikeudellisesti olemassa. (Kyläkallio, Irola & Kyläkallio, 2020, s. 1379.)

Pitkästi edellä mainittujen syiden takia on olemassa yksinkertaistettu menettely osakeyhtiön poistamiseksi kaupparekisteristä. Menettelyä kutsutaan osakeyhtiölaissa rekisteristä poistamiseksi ja se on erityisesti niitä tilanteista varten, joissa rekisteristä poistamisen ei ajatella loukkaavan osakeyhtiön velkojien oikeuksia. Kuitenkin osakeyhtiön määrääminen selvitystilaan on ensisijainen toimenpide ja vasta jos edellytykset sille puuttuvat, on osakeyhtiö poistettava rekisteristä. (Kyläkallio, ym. 2020, s. 1379; Osakeyhtiölaki, 20 luku.)

Selvitystilaan asettamisen sijaan osakeyhtiö on poistettava rekisteristä, jos osakeyhtiön varat eivät riitä selvityskulujen maksamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita vastaavansa selvitysmenettelyn kuluista (Osakeyhtiölaki, 20 luku 2 §). Rekisteriviranomaisen tulee määrätä osakeyhtiö selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä jos

- 1) osakeyhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta;
- 2) osakeyhtiöllä ei ole laissa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta tarkoitettua rekisteriin merkittyä edunsaajaa;
- 3) osakeyhtiö ei ole rekisteriviranomaisen kehotuksesta huolimatta ilmoittanut osakeyhtiölain mukaisesti tilinpäätösasiakirjoja rekisteröitäväksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä tai
- 4) osakeyhtiö on asetettu konkurssiin, joka on rauennut varojen puutteeseen.

Määräys on annettava, jollei ennen asian ratkaisemista näytetä, ettei siihen ole enää perustetta. (Osakeyhtiölaki, 20 luku 4 §.)

Osakeyhtiö voidaan poistaa rekisteristä myös muutoin kuin osakeyhtiölaissa säädettyllä tavalla. Jos kaupparekisteriin merkitystä osakeyhtiöstä ei ole viimeisen kymmenen vuoden aikana tullut ilmoitusta rekisteriin, voidaan olettaa, että osakeyhtiö on lopettanut toimintansa. Rekisteriviranomaisen tulee kirjeellä tai muulla soveltuvalla

tavalla tiedustella harjoittaako elinkeinoharjoittaja enää liiketoimintaa vai ei. Jos ei käy selville, että toimintaa harjoitetaan, tulee rekisteriviranomaisen kehottaa elinkeinoharjoittajaa kolmen kuukauden kuluessa kuulutuksen julkaisemisesta kirjallisesti ilmoittamaan toiminnastaan kaupparekisterilehdessä julkaistavalla kuulutuksella. Jos ei ilmoitusta elinkeinotoiminnan harjoittamisesta saada ennen määräajan päättymistä, on elinkeinoharjoittajaa koskevat merkinnät poistettava rekisteristä. (Kaupparekisterilaki 129/1979, 24 §.)

4.3 Sulautuminen

Sulautumiseen liittyvistä menettelyistä ja edellytyksistä säädetään osakeyhtiölain 16 luvussa. Osakeyhtiön sulautuminen toteutetaan usein yrityskaupan jälkeen. Sulautumisessa sulautuvan osakeyhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle osakeyhtiölle. Sulautuvalle osakeyhtiölle maksetaan sulautumisvastiketta, joka on usein vastaanottavan osakeyhtiön osakkeita. Sulautumisvastike saa olla myös rahaa, omaisuutta tai muita oikeuksia. (Honkamäki, ym. 2018, s. 121; Osakeyhtiölaki, 16 luku.)

Osakeyhtiölaissa sulautumiset on jaettu eri toteuttamistapoihin. Jos yksi tai useampi sulautuva osakeyhtiö sulautuu vastaanottavaan osakeyhtiöön, on kyseessä absorptiosulautuminen. Jos taas vähintään kaksi sulautuvaa osakeyhtiötä sulautuu perustamalla yhdessä vastaanottavan osakeyhtiön, on kyseessä kombinaatiosulautuminen. Tytäryhtiösulautuminen on sellainen absorptiosulautuminen, jossa sulautumiseen osallistuvat osakeyhtiöt omistavat kaikki sulautuvan osakeyhtiön osakkeet sekä mahdolliset optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet. Kolmikantasulautuminen on absorptiosulautuminen, jossa muu taho kuin vastaanottava osakeyhtiö antaa sulautumisvastiketta. (Osakeyhtiölaki, 16 luku 2 §.)

Sulautuminen voidaan karkeasti jakaa kahdeksaan vaiheeseen. Ensimmäisenä vaiheena on sulautumissuunnitelman laatiminen. Sulautussuunnitelman laativat sulautuvien osakeyhtiöiden hallitukset yhdessä. Seuraavaksi sulautumissuunnitelma hyväksytään. Tämän jälkeen tilintarkastaja antaa lausunnot siitä, antaako sulautumissuunnitelma riittävät ja oikeat tiedot sulautumisvastikkeesta ja vaarantaako sulautuminen vastaanottavan osakeyhtiön velkojen maksua. Seuraavaksi sulautumissuunnitelma

rekisteröidään kaupparekisteriin ja lähetetään kuulutus velkojille. Kuuden kuukauden kuluessa tulee sulautumisen täytäntöönpano rekisteröidä kaupparekisteriin. Kaupparekisteri rekisteröi sulautumisen, kun tarvittavat dokumentit on toimitettu. Viimeisenä vaiheena on lopputilityksen laatiminen. Sulautuva osakeyhtiö katsotaan purkautuneeksi siinä vaiheessa, kun sulautuminen on rekisteröity kaupparekisteriin. (Honkamäki, ym. 2018, s. 122–129, 134.)

Kun tilitoimistossa työskentelevä kirjanpitäjä konsultoi asiakasyritystä, on välttämätöntä pohtia asiakkaan kokonaisuutta ja aina selvittää toimivin tapa asiakaskohtaisesti. Jos toiminnan lopettamista suunnitteleva osakeyhtiö kuuluu konserniin, voi sulautuminen esimerkiksi sisaryhtiöön tai emoyhtiöön olla edullisempi vaihtoehto kuin purkamisen vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Sulautuminen on lähtökohtaisesti verovapaa sekä tulo- että varainsiirtoverotuksessa, kun taas osakeyhtiön purkamisessa vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta arvostetaan omaisuus käypään arvoon, josta voi syntyä osakeyhtiölle verotettavaa tuloa. Myös kiinteistöjen tai arvopapereiden luovuttamisesta tulee maksaa varainsiirtovero, kun osakeyhtiö puretaan vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Toisaalta osakeyhtiön purkamisessa vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta ei vastaanottavalle osakeyhtiölle siirry kuin ne veloitteet, mitkä se ottaa vastattavakseen.

4.4 Jakautuminen

Jakautumista säännellään osakeyhtiölain 17 luvussa. Jakautuminen voi olla esimerkiksi osakeyhtiön omistuksen uudelleen järjestelyä tai muuta yritysjärjestelyä varten toteutettu. Jakautumisella voidaan pyrkiä myös esimerkiksi tehostamaan konserniorganisaatiota. Osakeyhtiön jakautumistilanteessa jakautuvan osakeyhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle osakeyhtiölle. Jakautumisesta maksetaan jakautumisvastiketta. Jakautumisvastike on yleensä vastaanottavan osakeyhtiön osakkeita, mutta voi olla myös rahaa, muuta omaisuutta tai sitoumuksia. (Honkamäki, ym. 2018, s. 208; Osakeyhtiölaki, 17 luku.)

Osakeyhtiölaissa on määritelty millä tavoin osakeyhtiön jakautuminen voi tapahtua. Jakautumisen toteuttamiseen on kaksi päätapaa; kokonaisjakautuminen ja

osittaisjakautuminen. Kokonaisjakautumismenettelyssä jakautuvan osakeyhtiön kaikki varat ja velat siirtyvät kahdelle tai useammalle vastaanottavalle osakeyhtiölle ja jakautuva osakeyhtiö purkautuu. Osittaisjakautumismenettelyssä vain osa jakautuvan osakeyhtiön varoista ja veloista siirtyy yhdelle tai useammalle vastaanottavalle osakeyhtiölle. (Honkamäki, ym. 2018, s. 208; Osakeyhtiölaki, 17 luku 2 §.)

Jakautumisprosessi alkaa siten, että jakautuvan osakeyhtiön hallitus laatii jakautumissuunnitelman. Sen jälkeen jakautumissuunnitelman hyväksyy jakautuvan osakeyhtiön yhtiökokous sekä vastaanottavan osakeyhtiön hallitus. Seuraavaksi tilintarkastaja antaa kullekin jakautumiseen osallistuvalla osakeyhtiöllä lausunnon siitä, onko jakautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot niistä perusteista, joiden mukaan jakautumisvastike määrätään, sekä vastikkeen jakamisesta. Tämän jälkeen jakautumissuunnitelma rekisteröidään kaupparekisteriin ja lähetetään kuulutus velkojille. Jakautumiseen osallistuvien osakeyhtiöiden on kuuden kuukauden kuluessa jakautumista koskevasta päätöksestä tehtävä rekisteriviranomaiselle ilmoitus jakautumisen täytäntöönpanosta. Tämä jälkeen kaupparekisteri rekisteröi jakautumisen täytäntöönpanon. Seuraavaksi jakautuvan osakeyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on mahdollisimman pian laadittava lopputilitys. Jos osakeyhtiössä on lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan velvollisuus valita tilintarkastaja, on tilintarkastajien kuukauden kuluessa annettava lopputilitystä koskeva tilintarkastuskertomus. (Honkamäki, ym. 2018, s. 209–213; Osakeyhtiölaki, 17 luku.)

Lopullisesti osakeyhtiön jakautuminen tulee voimaan, kun kaupparekisterimerkintä jakautumisen täytäntöönpanosta on tehty. Kokonaisjakautumisessa jakautuva osakeyhtiö myös purkautuu siinä vaiheessa, kun jakautumisen täytäntöönpano merkitään kaupparekisteriin. Osittaisjakautumisessa taas jakautuminen ei vaikuta osakeyhtiön oikeudelliseen asemaan, eikä purkautumista tapahdu ollenkaan. (Kyläkallio, ym. 2020, s. 1288–1289; Osakeyhtiölaki 17 luku 16 §.)

Kirjanpitäjälle voi tulla eteen myös tilanne, jossa tulee pohtia, onko jakautuminen asiakasyrityksen kannalta edullisempi vaihtoehto kuin esimerkiksi purkautuminen vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Jakautuminen voi tulla kyseeseen purkamisen sijaan esimerkiksi silloin, jos useampi henkilö on perinyt osakeyhtiön eikä yrityksen toiminnan hoitamisesta päästä yhteisymmärrykseen uusien omistajien kesken. Yksi

käytännön esimerkki kirjanpitäjälle pohdittavaksi on myös tilanne, jossa osakeyhtiön omistajille on syntynyt kiistaa osakeyhtiön asioiden hoitamisesta. Jakautumisen avulla saadaan selkiytettyä osakeyhtiön toimintoja, eikä purkaminen ole välttämätöntä, vaikka omistajat eivät pääsekään yhteisymmärrykseen.

4.5 Konkurssi

Konkurssimenettelystä säädetään konkurssilaissa (120/2004). Velallinen, joka ei kykene vastaamaan veloistaan voidaan asettaa konkurssiin siten kuin konkurssilaissa säädetään. Tuomioistuin päättää konkurssiin asettamisesta velallisen tai velkojan hakemuksesta. Konkurssi on maksukyvyttömyysmenettely, joka koskee velallisen kaikkia velkoja. Maksukyvyttömyysmenettelyssä velallisen omaisuus käytetään konkurssisaatavien maksuun. Konkurssin alkaessa velallisen omaisuus siirtyy velkojien määräysvaltaan konkurssin tarkoituksen toteuttamiseksi. Tuomioistuin määrää pesänhoitajan velallisen omaisuuden hoitamista, myymistä ja muuta konkurssipesän hallintoa varten. (Airaksinen, ym. 2018, s. 762; Konkurssilaki 120/2004, 1 luku 1 §.)

Osakeyhtiötä edustavat konkurssin aikana konkurssivelallisena osakeyhtiön toimitusjohtaja ja hallitus. Vaihtoehtoisesti jos osakeyhtiö on ollut ennen konkurssin vireille tuloa selvitystilassa, niin osakeyhtiötä voivat edustaa konkurssivelallisena ennen konkurssia valitut selvitysmiehet. Myös konkurssin aikana voidaan valita uusia selvitysmiehiä tai hallituksen jäseniä. Jos osakeyhtiöllä ei ole konkurssin päättyessä jäljellä varallisuutta tai konkurssissa on määrätty jäljellä olevan omaisuuden käytöstä konkurssisaatavien maksuun, katsotaan osakeyhtiö purkautuneeksi, kun lopputilitys on hyväksytty konkurssissa. Konkurssi voi myös raueta varojen puutteeseen. Tällöin tuomioistuin ilmoittaa asiasta rekisteriviranomaiselle ja rekisteriviranomainen poistaa osakeyhtiön kaupparekisteristä. (Kyläkallio, ym. 2020, s. 1412; Mähönen & Villa, 2019, s. 809–810.)

Kun kirjanpitäjä saa hoidettavakseen osakeyhtiön purkamisprosessin, on kirjanpitäjän välttämätöntä olla tietoinen myös konkurssimenettelystä sekä siihen liittyvistä säännöksistä. Asiakasta konsultoivan kirjanpitäjän tulee olla tietoinen siitä, milloin osakeyhtiön voi purkaa vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta ja milloin osakeyhtiö on

lain mukaan purettava konkurssimenettelyllä. Kirjanpitäjän tulee ennen purkamisprosessin aloittamista selvittää riittävätkö osakeyhtiön varat kattamaan yhtiön velat. Mikäli osakeyhtiöllä ei ole tarpeeksi varoja velkojen maksuun, on vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn sijaan haettava osakeyhtiön asettamista konkurssiin.

5 OSAKEYHTIÖN PURKAMINEN VAPAAEHTOISEN SELVITYSTILAMENETTELYN KAUTTA

Tässä luvussa tarkastellaan tarkemmin opinnäytetyön pääaihetta eli osakeyhtiön purkamista vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Luku käsittelee selvitystilamenettelyn tarkoitusta, selvitystilaan asettamista, selvitysmiestä koskevia määräyksiä, julkisen haasteen, lopputilityksen sekä selvitystilaan liittyviä erityistilanteita. Aihetta tarkastellaan kirjallisuuden, haastateltavan asiantuntijan näkemysten sekä kirjanpitäjän käytännön toimien kautta.

5.1 Selvitysmenettelyn tarkoitus ja sen eteneminen

Selvitysmenettelyn tarkoituksena on osakeyhtiön varallisuusaseman selvittäminen, tarpeellisen omaisuusmäärän muuttaminen rahaksi, velkojen maksaminen sekä ylijäämän suorittaminen osakkeenomistajille tai muille sen mukaan kuin yhtiöjärjestyksessä määrätään. Selvitystilassa osakeyhtiö käy selvitysmiehen johdolla läpi selvitysmenettelyn, joka osakeyhtiölain 20 luvun 17 pykälän mukaan päättyy osakeyhtiön purkamiseen silloin, kun selvitysmiehet esittävät lopputilityksen yhtiökokouksessa. Purkautuminen on siis käsitteellisesti selvitysmenettelyn päätekohta. (Immonen, 2018, s. 291; Osakeyhtiölaki 20 luku 7 §, 9 §, 17 §.)

Asiantuntijan haastattelussa tuli ilmi, että selvitystilamenettely on vähän samantyyppinen kuin konkurssi, mutta ilman konkurssituomiota ja menettelyltään huomattavasti selkeämpi. Vapaaehtoista selvitystilamenettelyä pidetään edelleen yleisesti monimutkaisena, kalliina ja aikaa vievänä prosessina. Todellisuudessa menetelmä on kuitenkin melko yksinkertainen ja nopeakin. Viisi kuukautta ei kuitenkaan ole mitenkään

kohtuuttoman pitkä aika ja kustannuksetkaan eivät ole kovin suuret. Kun osakeyhtiön asiat ovat alkuperinkin hyvällä tolalla ja kirjanpito on hoidettu ajantasaisesti ja asianmukaisesti, niin prosessi on loppujen lopuksi melko yksinkertainen. (Vuorinen, 2022.)

Aloitteita osakeyhtiön purkamiseen voi tulla myös kirjanpitäjän tai muun asiakasvastuullisen henkilön toimesta. Eli voidaan huomata, että asiakkaalla on toimimaton tai niin sanotusti tyhjä osakeyhtiö roikkumassa. Tällöin asiakkaalle voi ehdottaa osakeyhtiön purkamista vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Osakeyhtiöstä on kuitenkin kuluja ja työtä, vaikka sen jättäisikin toimimattomana niin sanotusti pöytälaatikkoon. Osakeyhtiöllä on esimerkiksi velvoitteet ilmoittaa tilinpäätös kaupparekisteriin ja ilmoittamatta jättämisestä seuraa mahdollisesti sanktioita. Näin ollen toimimattoman osakeyhtiön purkamista olisi hyvä suositella asiakkaalle tarpeen tullen. (Vuorinen, 2022.)

Käytännössä asiakasvastuullisen kirjanpitäjän olisi siis hyvä pohtia mahdollisuutta osakeyhtiön purkamiseen vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta, mikäli omissa asiakasyrityksissä on toimimattomia osakeyhtiöitä. Asiakkaalle voi kertoa vapaaehtoisesta selvitystilamenettelystä purkamisen keinona ja sen toteuttamisesta käytännössä. Myös toimimattoman osakeyhtiön eri velvoitteet ja kulut, mitkä jäävät, mikäli osakeyhtiötä ei pureta, on hyvä keskustella läpi asiakkaan kanssa.

Taulukossa 1 esitetään vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn eri vaiheet kronologisessa järjestyksessä. Taulukosta käy myös ilmi kenen vastuulla mikäkin toimenpide on ja mikä on kyseisen toimenpiteen määräaika.

Toimenpide	Vastuu	Määräaika
1. Päätös osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan ja selvitysmiehen valinta	Yhtiökokous	
2. Selvitystilan alkamisen ilmoittaminen kaupparekisteriin	Selvitysmies	Viipymättä
3. Selvitystila rekisteröidään	Patentti- ja rekisterihallitus	
4. Julkisen haasteen hakeminen velkojille	Selvitysmies	Viipymättä
5. Julkisen haasteen määräpäivän määrääminen	Patentti- ja rekisterihallitus	
6. Varojen realisointi velkojen maksamiseksi	Selvitysmies	
7. Omaisuuden jako julkisen haasteen ja velkojen maksun jälkeen	Selvitysmies	Joutuisasti
8. Lopputilityksen laatiminen ja sen esittäminen yhtiökokoukselle	Selvitysmies	Viipymättä
9. Lopputilityksen hyväksyminen --> Yhtiö purkautuu	Yhtiökokous	Viipymättä
10. Lopputilityksen ilmoittaminen kaupparekisteriin	Selvitysmies	2 kk kuluessa yhtiökokouksesta
11. Yhtiön purkautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin	Selvitysmies	Viipymättä

Taulukko 1. Vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn vaiheet ja vastuut.

5.2 Vapaaehtoiseen selvitystilaan asettaminen

Yleensä osakeyhtiö puretaan noudattaen osakeyhtiön 20 luvun säännöksiä. Purkamisen aloitetaan asettamalla osakeyhtiö selvitystilaan. Osakeyhtiön asettaminen selvitystilaan edellyttää, että osakeyhtiön varat riittävät kattamaan yhtiön velat. Mikäli selvitystilan aikana käy ilmi, että osakeyhtiö onkin ylivelkainen, on se haettava konkurssiin. (Lakari, 2021, s. 111–112; Osakeyhtiölaki 20 luku.)

Osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan päättää yhtiökokous ja päätös edellyttää, että vähintään 2/3 kokouksessa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista kannattaa päätöstä. Selvitystila alkaa välittömästi, mikäli yhtiökokous ei määrää

myöhempää ajankohtaa selvitystilän alkamisajankohdaksi. Tämän jälkeen osakeyhtiön selvitystilaan asettamista koskeva päätös on ilmoitettava kaupparekisterille viipymättä rekisteröitäväksi. (Lakari, 2021, s. 111–112; Osakeyhtiölaki 20 luku.)

Asiantuntijan haastattelussa kävi ilmi, että kirjanpitäjän on ensin hyvä kertoa asiakkaalle selvitysmenettelyn olemassaolosta ja käydä läpi sen pääpiirteet. Joskus asiakkaat saattavat kavahtaa sanaa ”selvitystila”, mutta ymmärtävät kuitenkin loppujen lopuksi, että kyseessä on pelkkä menettely millä osakeyhtiö puretaan. Asiakkaalle on hyvä heti alussa kertoa esimerkiksi kaupparekisterimaksujen suuruus. Myös toimeksiantajan puolesta voi sanoa jotain alustavaa hinta-arviota prosessin hoitamisesta, mikäli sellainen on tiedossa. Joka tapauksessa toimeksiantajalta lähtee tarjoushinta asiakkaalle ja jos asiakas sen hyväksyy, niin prosessi lähtee liikkeelle. Asiakas saattaa myös kysellä hintaa muualta ja teettää työn muualla. (Vuorinen, 2022.)

Tärkeintä purkamisprosessissa on taseen erien läpikäynti ja niiden arvostaminen käypään arvoon. Taseen erien läpikäynti heti alkuvaiheessa on tärkeää, jotta nähdään riittävätkö osakeyhtiön varat vapaaehtoisen selvitysmenettelyn läpikäyntiin vai haetaanko yritys konkurssiin. Usein osakkaat ovat myös itse vapaaehtoisia kustantamaan selvitysmenettelyn kulut, vaikka osakeyhtiöllä ei olisikaan varoja. Taseen erät tulee siis arvioida tarkkaan ja keskustella ne läpi asiakkaan kanssa. (Vuorinen, 2022.)

Asiakasyritystä konsultoivan kirjanpitäjän on siis käytännössä hyvä aloittaa prosessi käymällä asiakkaan kanssa vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn eri vaiheet ja keskustella kustannuksista. Myös taseen erien läpikäynti yhdessä asiakkaan kanssa on tärkeää, jotta saadaan kattava kokonaiskuva osakeyhtiön varoista ja veloista, eikä asiakkaalle jää mitään epäselvyyksiä.

5.3 Selvitysmiestä koskevat määräykset

Kun yhtiökokous on tehnyt päätöksen osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan, on samalla valittava osakeyhtiölle selvitysmies. Selvitysmiehiä voi olla myös useampia. Selvitysmies valitaan hallituksen, mahdollisen toimitusjohtajan ja hallintoneuvoston tilalle. Selvitysmiehen tai selvitysmiesten tehtävät alkavat osakeyhtiön selvitystilän

alettua, minkä jälkeen selvitysmiehet ovat velvollisia antamaan selvitystilaa koskevan rekisteröinti-ilmoituksen kaupparekisteriin. (Honkamäki, ym. 2018, s. 422; Osakeyhtiölaki 20 luku 9 §.)

Asiakasyritystä konsultoivan kirjanpitäjän on siis ohjeistettava asiakkaalle, että ensimmäinen virallinen vaihe on kutsua ylimääräinen yhtiökokous koolle. Yhtiökokouksessa päätetään osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan sekä valitaan osakeyhtiölle selvitysmies. Valittu selvitysmies ilmoittaa tämän jälkeen selvitystilan alkamisesta kaupparekisteriin.

Selvitysmiehen kelpoisuusehdot ovat samat kuin hallituksen jäsenelle osakeyhtiölaissa määritetyt kelpoisuusehdot. Selvitysmiehenä voi siis toimia kuka tahansa paitsi oikeushenkilö tai henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai joka on konkurssissa. Myöskään alaikäinen henkilö ei voi toimia selvitysmiehenä. Selvitysmieheksi voidaan valita myös osakeyhtiön hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja. Kenelläkään ei ole kuitenkaan velvollisuutta ottaa vastaan selvitysmiehen tehtävää. (Kyläkallio, ym. 2020, s. 1389; Osakeyhtiölaki 6 luku 10 §.)

Osakeyhtiön selvitystila ja selvitysmies ilmoitetaan kaupparekisteriin Y4-muutos- ja lopettamisilmoituslomakkeella, 13-liitetietolomakkeella ja henkilötietolomakkeella. Ilmoituksen allekirjoittaa selvitysmies tai hänen valtuuttamansa henkilö. Ilmoitukseen tulee liittää ote tai oikeaksi todistettu kopio yhtiökokouksen pöytäkirjasta, missä päätetään lopettaa osakeyhtiö selvitystilamenettelyn kautta ja valitaan selvitysmies. Lisäksi mukaan tulee liittää kuitti suoritetusta kaupparekisteri-ilmoituksen käsittelymaksusta. (Patentti- ja rekisterihallitus, 2022.)

Selvitysmies tai selvitysmiehet tulevat osakeyhtiön johdon tilalle ja hoitavat osakeyhtiön asioita selvitystilan aikana. Heidän tulee mahdollisimman nopeasti muuttaa selvitystä varten tarvittava määrä osakeyhtiön omaisuutta rahaksi ja maksaa osakeyhtiön velat pois. Osakeyhtiön liiketoimintaa saadaan selvitystilaan asettamisen jälkeen jatkaa ainoastaan sen verran kuin tarkoituksenmukainen selvitys sitä vaatii. Selvitysmiehen tai selvitysmiesten toimikausi jatkuu toistaiseksi. (Osakeyhtiölaki 20 luku 9 §.)

Selvitysmiesten on myös tarvittaessa laadittava tilinpäätös siltä selvitystilaa edeltävältä ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa. Tilinpäätös on myös tilintarkastettava, jos osakeyhtiössä on lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan velvollisuus valita tilintarkastaja. Tilinpäätös on laadittava myös kultakin selvitystilaan asettamisen jälkeiseltä tilikaudelta, ja se on esitettävä varsinaisen yhtiökokouksen hyväksyttäväksi. Tilintarkastajien tehtävä ei lakkaa, vaikka osakeyhtiö on asetettu selvitystilaan, vaan myös selvitystilan aikaiset tilinpäätökset on tilintarkastettava, mikäli osakeyhtiöllä on tilintarkastusvelvollisuus. Tilintarkastuksen tulee sisältää lausuma siitä, onko selvitystilaa tarpeettomasti pitkitetty ja ovatko selvitysmiehet toimineet muuten asianmukaisesti. (Osakeyhtiölaki 20 luku 11–13 §.)

Monissa kirjallisissa lähteissä tosiaan mainitaan, että osakeyhtiön tulisi tarvittaessa tehdä tilinpäätös selvitystilaan asettamishetkeen. Tämä on varmasti isompien osakeyhtiöiden kohdalla totta, mutta pienissä osakeyhtiöissä mitä yleensä puretaan ja mitkä olleet muutenkin aika lailla lepotilassa, niin siellä ei välttämättä ole mitään välitilinpäätökseen kirjattavaa, vaan kirjanpidon raportit itsessään vastaavat tilinpäätöstä. (Vuorinen, 2022.) Käytännössä kirjanpitäjän siis harvoin tulee laatia välitilinpäätöstä selvitystilaa edeltävältä ajalta. Kun purkautuvan osakeyhtiön kirjanpito on hoidettu ajantasaisesti ja asianmukaisesti, saadaan tarvittavat ja ajantasaiset tiedot kirjanpidon raporteilta.

5.4 Julkinen haaste

Osakeyhtiön selvitysmiesten on haettava julkinen haaste osakeyhtiön velkojille (Osakeyhtiölaki 20 § 14). Julkisen haasteen tarkoituksena on selvittää osakeyhtiön tuntemattomaksi jääneet velat. Hakemukseen liitetään tiedot kaikista tiedossa olevista osakeyhtiön veloista. Julkisella haasteella kutsutaan osakeyhtiön tuntemattomia velkojia ilmoittamaan saatavansa osakeyhtiöltä. Haasteessa määrätään velkojille määräpäivä, johon mennessä velkojien tulee ilmoittaa saatavansa kirjallisesti. Tuntemattomiksi jäävät velat lakkaavat määräajan päätyttyä, ja tuntematon velkoja menettää oikeutensa osakeyhtiötä kohtaan. (Honkamäki, ym. 2018, s. 422–423.)

Julkisen haasteen antamiseen sovelletaan pääasiassa Julkisesta haasteesta annetun lain (729/2003) säännöksiä. Julkinen haaste rekisteröidään osakeyhtiön kaupparekisteritietoihin ja se julkaistaan virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää (Laki julkisesta haasteesta 729/2003, 4 §).

Julkista haastetta velkojille haetaan rekisteriviranomaiselta, eli Patentti- ja rekisterihallitukselta. Julkista haastetta voidaan hakea jo samalla kun tehdään ilmoitus selvitystilasta ja selvitysmiehistä. Hakemuksen julkisesta haasteesta voi tehdä myös myöhemmin, mutta kuitenkin viipymättä. Haasteessa määrätyn määräpäivän jälkeen Patentti- ja rekisterihallitus toimittaa selvitysmiehelle tai hänen asiamiehelleen tiedon siitä, ovatko tuntemattomat velkojat ilmoittaneet saatavia rekisteriviranomaiselle ja mistä saatavista on kyse. Mikäli velkojan saamisen tarkkaa määrää ei voida vielä sanoa, velkoja voi tässä vaiheessa ilmoittaa saamisensa enimmäismäärän. Näin on usein esimerkiksi erilaisten korvaussaamisten kohdalla. Tällaisessa tapauksessa velkojan tulee yksilöidä saamisen todellinen määrä selvitysmiehelle myöhemmin, kun se on selvinyt. (Immonen & Nuolinmaa, 2017, s. 270–271.)

Käytännössä kirjanpitäjän on hyvä ohjeistaa asiakasyritystään hakemaan julkista haastetta Patentti- ja rekisterihallitukselta jo samalla kuin tehdään ilmoitus selvitystilasta ja selvitysmiehistä. Hakemus pitää joka tapauksessa tehdä viipymättä, ja se onnistuu helposti samalla 13-liitetietolomakkeella kuin ilmoitetaan selvitystilan alkaminen ja selvitysmies. Asiakkaan kanssa on hyvä käydä myös tarkkaan läpi, että ilmoituksen liitteenä on varmasti kaikki vaadittavat dokumentit ja että yhtiökokouksen pöytäkirja on oikeanlainen.

5.5 Yhtiökokous selvitystilan aikana

Vaikka osakeyhtiö asetetaan selvitystilaan, ei yhtiökokous lakkaa yhtiökokouksellisenä toimielimenä. Selvitystila ei siis periaatteessa vaikuta yhtiökokoukseen, vaan yhtiökokous voi tehdä päätöksiä asioista, joista se voi päättää myös osakeyhtiön normaalin toiminnan aikana. Selvitystilan aikana yhtiökokoukseen sovelletaan osakeyhtiölain yhtiökokousta koskevia säännöksiä, ellei osakeyhtiölain 20 luvun säännöksistä johdu muuta. Selvitystilassa olevan osakeyhtiön yhtiökokous poikkeaa normaalista

yhtiökokousmenettelystä siinä, että yhtiökokoukselle tehtävät ehdotukset tulevat selvitysmiehiltä, eivätkä hallitukselta. (Mähönen & Villa, 2019, s. 788; Osakeyhtiölaki 20 luku 12 §.)

Osakeyhtiölain 20 luvun 19 § mukaan, mikäli yhtiökokous on tehnyt päätöksen yhtiön asettamisesta selvitystilaan, voi yhtiökokous myös päättää osakeyhtiölain 5 luvun 27 §:ssä tarkoitetulla määräenemmistöllä, että selvitystila lopetetaan ja osakeyhtiön toimintaa jatketaan. Jos selvitystila perustuu yhtiöjärjestyksen määräykseen, voidaan toiminnan jatkamisesta päättää vasta, kun määräystä on muutettu. Selvitystilaa ei kuitenkaan voida enää lopettaa, jos osakkeenomistajalle tai muulle on suoritettu osakeyhtiölain 20 luvun 15 §:ssä tarkoitettua jako-osuutta. Jos päätös selvitystilan lopettamisesta tehdään, tulee osakeyhtiölle valita johto osakeyhtiölain ja osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Päätös selvitystilan lopettamisesta ja johdon valinta on myös ilmoitettava kaupparekisteriin viipymättä johdon valinnan jälkeen. Kun selvitystilan lopettaminen on rekisteröity, osakeyhtiön velkojille haettu julkinen haaste raukeaa. (Kyläkallio, ym. 2020, s. 1388; Osakeyhtiölaki 5 luku 27 §; Osakeyhtiölaki 20 luku 15 §, 19 §.)

Osakeyhtiö voi pitää selvitystilan aikana sekä varsinaisia yhtiökokouksia että ylimääräisiä yhtiökokouksia selvitystilan keston ja muun tarpeen mukaan. On ratkaistava tapauskohtaisesti, onko asia sellainen, että siitä on päätettävä selvitystilasta huolimatta ja soveltuuko asia selvitystilan tarkoitukseen vai ei. Selvitystilaan ei kuulu esimerkiksi osakkeiden antaminen eli osakeannista päättäminen. Myöskään yhtiöjärjestyksen muuttaminen osakeyhtiön toimialan muuttamiseksi ei kuulu selvitystilaan, ellei se liity päätökseen selvitystilan lopettamisesta ja osakeyhtiön toiminnan jatkamisesta. Mikäli selvitystilan aikana pidetään vain yksi yhtiökokous, on kyseessä joko selvitysmiesten antaman lopputilityksen tarkastaminen tai päätös osakeyhtiön selvitystilan lopettamisesta ja toiminnan jatkamisesta. (Kyläkallio, ym. 2020, s. 1386.)

5.6 Velkojen maksu ja omaisuuden jakaminen

Osakeyhtiölain 20 luvun 15 pykälän mukaan selvitysmiesten tulee osakeyhtiön velkojille haetun julkisen haasteen määräpäivän jälkeen jakaa osakeyhtiön omaisuus.

Omaisuus voidaan jakaa sitten, kun kaikki osakeyhtiön tiedossa olevat velat on ensin maksettu. Jos velka on erääntymätön, riitainen tai sitä ei jostain muusta syystä voida maksaa, on sitä varten tarpeelliset varat pantava erilleen ja jaettava niiden jälkeen jäävä osuus. Osakkeenomistajilla on oikeus saada osakkeilleen tuleva osuus osakeyhtiön nettovarallisuudesta, ellei yhtiöjärjestyksessä ole muunlaista määräystä osakeyhtiön varojen käytöstä. (Osakeyhtiölaki 20 luku 9 §, 15 §.)

Kun osakeyhtiön velat on maksettu, tai niiden maksamista varten on erotettu riittävä summa omaisuutta, voidaan jakaa jäljelle jäävä osuus. Tätä jäljelle jäävää omaisuutta kutsutaan netto-omaisuudeksi. Osakeyhtiölain käsitteistössä tämä jako tarkoittaa käytännössä jako-osan vahvistamista ja varsinainen rahan tai omaisuuden suorittaminen tapahtuu myöhemmin. Netto-omaisuutta voidaan jakaa joko rahana tai muuna omaisuutena. Jaosta päättävät selvitysmiehet, mutta yhtiökokous voi kuitenkin antaa selvitysmiehille ohjeita jaon suorittamisesta. Ohjeet voivat käytännössä koskea kaikkia jakoon liittyviä kysymyksiä. Selvitysmiehet ovat kuitenkin itse vastuussa siitä, että jakoa koskevat ratkaisut ovat osakeyhtiölain mukaisia. (Airaksinen, ym. 2018, s. 723, 726; Osakeyhtiölaki 20 luku 9 §.)

Osakkeenomistajat saavat jako-osuutta osakkeenomistuksensa suhteessa, eli omistamiensa osakkeiden lukumäärän mukaan, ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Osakkeisiin voi siis liittyä yhtiöjärjestyksen määräys, jonka nojalla jako-osa määritelläänkin muulla tavoin kuin osakkeenomistuksen suhteessa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan esimerkiksi määrätä, että tietynlaiset osakkeet saavat jako-osuutena vain osakkeen nimellisarvon tai jonkin muun etukäteen määrätyn määrän, eivätkä osakkeet tuo oikeutta osakeyhtiön muuhun netto-omaisuuteen. Tämän tapaisia ehtoja voi liittyä esimerkiksi äänioikeudettomiin osakkeisiin. Yhtiöjärjestyksessä on voitu myös määrätä, että tietyn osakelajin omistajat jäävät kokonaan ilman jako-osuutta purkutilanteessa. Jos osakkeenomistaja haluaa moittia jakoa, on osakeyhtiötä vastaan pantava vireille kante kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lopputilitys on esitetty yhtiökokouksessa. (Airaksinen, ym. 2018, s. 723; Osakeyhtiölaki 20 luku 15 §.)

Jako-osuus maksetaan joko osakkeenomistajien vaatimuksesta tai selvitysmiesten omasta aloitteesta. Maksaminen tapahtuu osakekirjaa vastaan, mikäli osakeyhtiö on antanut osakkeistaan osakekirjoja. Tämä sen vuoksi, että selvitysmiesten on tehtävä

osakekirjaan merkintä jako-osuuden suorittamisesta. Jos merkintää ei tehdä, saattaa osakekirjan saanut henkilö olla oikeutettu vaatimaan osakeyhtiöltä uutta maksua. Josta laaditaan usein erillinen jakoasiakirja, josta käy ilmi, miten varat on jaettu ja kenelle. Jako-osuuteen oikeutetun tulee vaatia jako-osuuttaan viiden vuoden kuluessa siitä, kun lopputilitys on esitetty yhtiökokouksessa. Muuten hän menettää oikeutensa siihen, eli oikeus jako-osaan on vanhentunut. Jos jako-osuuksia jää nostamatta, on selvitystilaa jatkettava. (Airaksinen, ym. 2018, s. 727–728; Osakeyhtiölaki 20 luku 15 §, 18§.)

Osakkeenomistajille ja muille jako-osuuteen oikeutetuille voidaan antaa myös ennakkoa jako-osuudesta. Tällaisen ennakkojako-osuuden maksaminen edellyttää, että selvitysmies arvioi huolellisesti jako-osuuden lopullisen määrän ja vaatii jako-osuuden saajalta turvaavan vakuuden. Vakuus liittyy riskiin siitä, että ennakkoon maksettu jako-osuus olisikin lopulliseen jako-osuuteen nähden liian suuri, ja ettei saajalta saataisi perittyä liikaa maksettua jako-osuutta takaisin. (Immonen, 2018, s. 297; Osakeyhtiölaki 20 luku 15 §.)

5.7 Lopputilitys ja osakeyhtiön purkautuminen

Suoritettuaan tehtävänsä on selvitysmiesten ilman aiheetonta viivytystä annettava lopputilitys. Lopputilitys on kertomus koko selvitystilamenettelystä. Siitä tulee käydä ilmi tehdyt toimet ja siihen liitetään tilinpäätökset sekä mahdolliset toimintakertomukset ja tilintarkastukset selvitystilan ajalta. Lopputilitys liitteineen on annettava osakeyhtiön tilintarkastajille, mikäli osakeyhtiössä on velvollisuus lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan valita tilintarkastaja. Tilintarkastajien on kuukauden kuluessa annettava lopputilitystä ja selvitystilän aikaista hallintoa koskeva tilintarkastuskertomus. (Osakeyhtiölaki 20 luku 16 §.)

Lopputilityksen tarkoituksena on antaa osakkeenomistajille mahdollisuus arvioida selvitysmiesten toimintaa ja selvitysmenettelyn asianmukaisuutta. Lopputilitys laaditaan sen jälkeen, kun kaikki muut selvitystehtävät on suoritettu, eli velat maksettu ja netto-omaisuus jaettu siihen oikeutetuille. Lopputilitys tulisi antaa mahdollisimman nopeasti

omaisuuden jakamisen jälkeen, sillä selvitystilamenettelyä ei ole tarkoitus pitkittää. (Airaksinen, ym. 2018, s. 729.)

Lopputilityksestä tulisi käydä ilmi kaikki selvitystilamenettelyyn liittyvät olennaiset asiat. Lopputilitykseen on yleensä otettava mukaan selostukset omaisuuden muuttamisesta rahaksi, velkojen maksamisesta sekä osakeyhtiön omaisuuden jakamisesta. Olennaista on havainnollistaa osakkeenomistajille tai muille jako-osuuteen oikeutetuille, että miten netto-omaisuus on muodostunut ja miten jako-osuudet on laskettu. Lopputilitykseen on sisällytettävä maininta, mikäli osakeyhtiön omaisuutta on laitettu erilleen erääntymättömiä, epäselviä tai muuten maksukelvottomia velkoja varten. Lopputilityksessä on myös mainittava, mikäli on maksettu ennakkojako-osuuksia. Lisäksi tulee mainita kaikista muistakin merkittävistä seikoista. (Airaksinen, ym. 2018, s. 729–730.)

Asiantuntijan haastattelussa käytiin läpi lopputilityksen laatimista käytännönläheisemmin. Lopputilitykseltä tulisi käydä ilmi kaikki mahdollinen mitä on realisoitu, saatavat mitä on peritty ja velat mitä on maksettu. Taseeseen näiden jälkeen jäävät varat arvostetaan käypään arvoon. Jako-osuuslaskelmalla ei ole erityisiä muotovaatimuksia, mutta laskelmalta tulee käydä ilmi, miten osakeyhtiön loppu varallisuus eli nettovarallisuus jaetaan osakkaiden kesken varojen käypään arvoon arvostamisen jälkeen. Yleensä osakeyhtiön varoja pyritään myymään mahdollisimman paljon pois, jotta välttyttäisiin virhearvioilta. Mikäli arvostus on tehty yläkanttiin ja myöhemmin erä myydään eikä siitä saadakaan arvioitua hintaa, niin silloin osakkaalta on verotettu luovutusvoittoa todellisuutta suurempi määrä. (Vuorinen, 2022.)

Kun lopputilitys on laadittu ja mahdollisesti tilintarkastettu, on selvitysmiesten viivytyksettä kutsuttava osakkeenomistajat yhtiökokoukseen tarkastamaan lopputilitys. Yhtiökokous tekee päätöksen lopputilityksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Yhtiökokoukseen sovelletaan tavanomaisia yhtiökokousta koskevia säännöksiä ja yhtiöjärjestyksen määräyksiä, kuten selvitystilassa yleensäkin. (Airaksinen, ym. 2018, s. 730–731; Osakeyhtiölaki 20 luku 16 §.)

Kun selvitysmiehet ovat esittäneet lopputilityksen yhtiökokouksessa, katsotaan osakeyhtiö sen jälkeen puretuksi. Selvitysmiesten on viipymättä ilmoitettava purkautuminen

rekisteröitäväksi kaupparekisteriin. (Osakeyhtiölaki 20 luku 17 §.) Ilmoitus tehdään Y4-muutos- ja lopettamisilmoituslomakkeella ja 15-liitelomakkeella. Ilmoitukseen tulee liittää ote tai oikeaksi todistettu kopio yhtiökokouksen pöytäkirjasta, jossa lopputilitys on esitetty. Lopputilitys taas on ilmoitettava rekisteröitäväksi kahden kuukauden kuluessa siitä, kun se on hyväksytty yhtiökokouksessa. Yleensä lopputilitys kuitenkin ilmoitetaan rekisteröitäväksi jo samaan aikaan purkautumisen kanssa. Osakeyhtiön lopputilitys ilmoitetaan päivätyllä ja allekirjoitetulla tilinpäätöksen rekisteröintilomakkeella. Lomakkeen mukana tulee lähettää selvitysmiehen kertomus selvitysmenettelystä ja omaisuuden jaosta sekä tilinpäätösasiakirjat. (Patentti- ja rekisterihallitus, 2022.)

5.8 Selvitystilän jatkaminen ja jälkiselvitys

Jos osakeyhtiön purkautumisen jälkeen ilmestyy uusia varoja, on osakeyhtiön selvitystilaa jatkettava. Selvitystilaa on jatkettava myös, mikäli osakeyhtiötä vastaan nostetaan kanne tai tarvitaan muutoin selvitystoimenpiteitä. Tällaisessa tilanteessa selvitysmiesten on viipymättä tehtävä selvitystilän jatkamisesta ilmoitus rekisteröimistä varten ja kutsuttava yhtiökokous koolle. (Osakeyhtiölaki, 20 luku 18 §.)

Jos uudet varat ovat niin vähäisiä, etteivät ne riitä kattamaan edes selvitysmenettelyn kustannuksia, selvitystilaa ei jatketa. Mikäli selvitysmenettelyn jatkamista ei katsota tarpeelliseksi, voivat selvitysmiehet jakaa varat tai toteuttaa muut toimenpiteet ilman, että selvitysmenettelyä jatketaan. Näin voi olla esimerkiksi, jos uudet jaettavat varat ovat vähäisiä tai esille noussut asia on muuten selkeä. Selvitysmiesten tulee laatia selvitys näistä tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa se osakkeenomistajille tai muille jako-osuuteen oikeutetuille. Vähäinen jako-osuus voidaan tilittää myös valtiolle. Näin voidaan toimia esimerkiksi tilanteissa, joissa jako-osuuden määrä on lähes olematon joko summan pienuuden tai jako-osuuteen oikeutettujen määrän suuruuden takia. (Airaksinen, ym. 2018, s. 739; Osakeyhtiölaki 20 luku 18 §.)

6 PURKAUTUVAN OSAKEYHTIÖN VEROTUS

Tässä kappaleessa käsitellään yleisellä tasolla selvitysmenettelyn kautta purkautuvan osakeyhtiön sekä jako-osuuden saajien veroseuraamuksia. Osakeyhtiön purkautuminen voi aiheuttaa veroseuraamuksia sekä purkautuvalle osakeyhtiölle että purkautuvan osakeyhtiön osakkaille tai muille jako-osuuteen oikeutetuille. Kun osakeyhtiö puretaan, johtaa se verotuksessa osakeyhtiön varallisuuden käyvän arvon realisoitumiseen, kun purkautuva osakeyhtiö luovuttaa omaisuuden osakkaille. (Savander & Luukela, 2020, luku 1.2.)

6.1 Osakeyhtiön verotus

Osakeyhtiön purkamisen verotuksesta säädetään Elinkeinoverolain 51 d §:ssä ja Tuloverolain 27 §:ssä. Koska osakeyhtiön katsotaan purkautuneen, kun selvitysmies on antanut yhtiökokoukselle lopputilityksen, kohdistetaan purkautumisen verovaikutukset tähän lopputilitysvuoteen. Poikkeuksena tästä on jako-osuuden luovuttaminen ennakoon, mikä verotetaan osakeyhtiölain mukaisesti luovutusajankohdan verovuotena. Purkautuvan osakeyhtiön verotus toimitetaan viimeisen kerran siis purkautumiseen päättyvältä verokaudelta. Purkaminen merkitsee osakeyhtiön elinkeinotoiminnan lopettamista, minkä yhteydessä osakeyhtiö luovuttaa pois kaiken omaisuutensa. (Immonen, 2018, s. 308.)

Purkautuvan osakeyhtiön verotuksessa kaikki omaisuus arvostetaan käypään arvoon, eli rahoitus-, vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden sekä muun omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa vastaava määrä (Elinkeinoverolaki 360/1968, 51 d §). Tästä luovutushinnan määrittelemisestä johtuu, että osakeyhtiölle voi syntyä verotettavaa tuloa. Omaisuuden hankkimisen jälkeen on voinut tapahtua niin sanottua passiivista arvonnousua, minkä seurauksena omaisuuden todennäköinen luovutushinta on suurempi kuin kirjanpidossa poistamaton hankintameno. Ja näiden erotus verotetaan purkamisvuoden tulona. Vastaavasti purkamisen seurauksena voi syntyä omaisuuden myyntitappiota, jos poistamattoman hankintamenon osa onkin todennäköistä luovutushintaa suurempi. (Immonen, 2018, s. 308–309.)

Purkautuvalle osakeyhtiölle verotettavaa tuloa syntyy usein arvонkorotuksista. Erityisesti kiinteistöjen arvot ovat usein todellisuudessa suuremmat kuin kirjapidossa ja käyvän arvon sekä taseessa olevan kirjanpidon arvon erotus on osakeyhtiölle verotettavaa tuloa. Kiinteistöstä käyvän arvon saa selville esimerkiksi pyytämällä kiinteistövälittäjän tai jonkun muun luotettavan tahon arvion rakennuksesta sekä tontista. Jos osakeyhtiön taseessa on pörssiosakkeita, on niiden arvon selvittäminen helppoa pörssistä, mutta julkisesti noteeraamattomien osakkeiden arvon selvittäminen saattaa olla hieman hankalampaa. (Vuorinen, 2022.)

6.2 Osakkeenomistajan verotus

Osakkeenomistajana voi olla luonnollinen henkilö tai yhtiö. Luonnollisen henkilön omistamien osakkeiden verotuksessa sovelletaan Tuloverolain luovutusvoittoa ja -tappiota koskevia säännöksiä. Mikäli omistajana on yhtiö, sovelletaan Elinkeinoverolain tulon veronalaisuutta ja hankintameno vähennyskelpoisuutta koskevia säännöksiä riippuen osakkeiden omaisuuslajista. Purkautuvan osakeyhtiön osakkeet voivat olla osakkaan rahoitus, vaihto-, sijoitus tai käyttöomaisuutta. (Savander & Luukela, 2020, luku 2.2.1.)

Osakeyhtiön purkautuessa osakkeenomistaja vaihtaa osakkeensa saatua jako-osuutta vastaan. Jako-osuus voi olla rahaa tai muuta omaisuutta. Luovutusvoiton tai -tappion määrä lasketaan vähentämällä jako-osuuden käyvästä arvosta osakkeiden hankintameno. Jos jako-osuuden käypä arvo on suurempi kuin osakkeiden verotuksessa poistamatta oleva hankintameno, syntyy osakkeenomistajalle luovutusvoitto. Mikäli osakkeiden verotuksessa poistamatta oleva hankintameno on suurempi kuin jako-osuuden käypä arvo, osakkeenomistajalle syntyy luovutuksesta luovutustappio. Verotuksessa näistä käytetään yleisesti myös nimityksiä purkuvoitto ja purkutappio. Osakkaan saadessa jako-osuutena purkautuvasta osakeyhtiöstä kiinteistön tai arvopapereita, tulee näistä maksaa varainsiirtovero. (Savander & Luukela, 2020, luku 2.2.2.)

Jos purkautuvan osakeyhtiön osakkeet kuuluvat henkilökohtaiseen tulolähteeseen, vähennetään luovutusvoittoa laskiessa jako-osuuden käyvästä arvosta osakkeiden todellinen hankintameno. Luonnollinen henkilö voi osakkeiden todellisen hankintameno

sijaan vähentää osakkeiden omistusaajan perusteella määräytyvän hankintameno-olettaman. (Savander & Luukela, 2020, luku 2.2.2.) Jos osakas on omistanut osakkeet alle kymmenen vuotta, on hankintameno-olettama 20 prosenttia osakkeiden luovutushinnasta ja 40 prosenttia, mikäli osakas on omistanut osakkeet yli kymmenen vuotta. Hankintameno-olettama vähennetään hankintamenon ja voiton hankkimisesta olleiden menojen yhteismäärän sijasta, mikäli hankintameno-olettaman mukaan laskettu vähennys on yhteismäärää suurempi. Voitto siis lasketaan aina verovelvolliselle edullisemmalla tavalla. (Määttä & Mäkynen, 2021, luku 4.2.2.) Luonnollisen henkilön saama luovutusvoitto on veronalaista pääomatuloa ja siitä tulee maksaa veroa 30 prosenttia 30 000 euroon asti, ja 30 000 euroa ylittävältä osalta 34 prosenttia (Määttä & Kiuru, 2019, luku 2.4).

Jos purkautuvasta osakeyhtiöstä jako-osuutta saava osakas kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, purkautumisen johdosta saatavat osakkeiden luovutushinnat ovat lähtökohtaisesti osakkaan veronalaista elinkeinotoiminnan tuloa ja hankintamenot vähennyskelpoisia osakkaan elinkeinotoiminnan tulosta. Jos jako-osuuden saajan elinkeinotoiminnan tulolähteen muuhun omaisuuteen kuuluu purkautuvan osakeyhtiön osakkeita mitä käytetään tulonhankkimistarkoituksessa, on näiden osakkeiden luovutuksesta syntyvä luovutustappio vähennyskelpoinen vain muun omaisuuden luovutuksesta syntyneistä veronalaisista voitoista verovuonna ja viitenä seuraavana verovuonna. Jos muun omaisuuden omaisuuslajiin kuuluvia osakkeita ei käytetä tulonhankkimistarkoituksessa, on niiden hankintamenosta vähennyskelpoista ainoastaan enintään veronalaista luovutushintaa tai muuta vastiketta vastaava määrä. Näin ollen muussa kuin tulonhankkimistarkoituksessa käytettyjen muuhun omaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutustappio ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen. (Savander & Luukela, 2020, luku 2.2.2.)

Osakkaan verotuksessa osakeyhtiön luovuttaminen pois selvitysmenettelyn kautta rinnastetaan luovutusvoittoon. Jako-osuudesta osakas saa vähentää sen hankintamenon, minkä hän on sijoittanut yritykseen eli osakepääoman. Myös mahdollisen muun rahastosijoituksen voi vähentää. Jäljelle jäävästä osuudesta osakas maksaa pääomatuloveron. Osakas voi käyttää myös osakkeiden myyntitilanteessakin sovellettavaa hankintameno-olettamaa. Usein hankintameno-olettama on osakkeenomistajalle edullisempi vaihtoehto. On kuitenkin aina tapauskohtaisesti hyvä tarkistaa, että kumpi tapa on

osakkaalle edullisempi. Osakas ilmoittaa luovutusvoiton sen vuoden veroilmoituksella, milloin on luovutusvoiton yrityksestä saanut. Mikäli osakkaalle tulee luovutus tappiota, niin se on vähennettävissä seuraavan viiden vuoden aikana muista luovutusvoitoista. Mikäli muita luovutusvoittoja ei tule seuraavan viiden vuoden aikana, niin tämä jää osakkaalle tappioksi, eli osakas ei saa verohyötyä tappiosummasta. (Vuorinen, 2022.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

7.1 Tiedon keruu

Varsinainen opinnäytetyön toiminnallinen osuus eli opas saatiin käyntiin havainnollisella toimeksiantajan menettelytapoja ja osallistumana itse aktiivisesti toimeksiantajalla asiakasyrityksenä olevan osakeyhtiön purkamisprosessiin vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Havainnointia toteutettiin esimerkiksi tutkimalla jo vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta purkautuneiden asiakasyrityksien pöytäkirjoja, jako-osuuslaskelmia ja lopputilityksiä. Osallistumalla itse asiakasyrityksen purkamisprosessiin, muodostui selkeä kuva siitä, miten prosessi etenee ja millainen on oppaalle toimiva runko eli sisällysluettelo.

Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin myös teemahaastattelua, mikä toteutettiin haastatteleamalla toimeksiantajayrityksessä työskentelevää taloushallinnon asiantuntijaa. Asiantuntija on uransa aikana hoitanut useita osakeyhtiöiden purkamisia vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Haastattelun avulla saatiin paljon käytännön näkökulmaa aiheeseen. Haastattelun runko (Liite 1) mietittiin etukäteen niin, että haastattelu sisältäisi mahdollisimman paljon vapaata keskustelua. Haastattelun runko rakentui myös pitkälti sen pohjalta, että tarkasti lain säätelemän aiheen tueksi saadaan syvällisempää käytännön näkemystä ja kokemusta vapaaehtoisesta selvitystilamenetelystä. Haastattelu toteutettiin kasvokkain kevään aikana toimeksiantajayrityksen Porin toimipisteellä. Haastattelu kesti noin 60 minuuttia ja se nauhoitettiin, jolloin

haastattelu saatiin sujumaan nopeasti ja ilman katkoja. Lisäksi näin haastattelutilanteeseen oli helppo palata jälkeenpäin.

Asiantuntijan haastattelun avulla oli tarkoitus saada käytännön näkemystä siitä, miten vapaaehtoinen selvitysmenettely käynnistetään, miten se etenee ja miten se saatetaan loppuun. Haluttiin myös selkeämpi näkemys siitä, mitä yrityksen varojen arvostamisessa tulisi ottaa huomioon, mitä asioita yrittäjän kanssa olisi hyvä käydä läpi purkamiseen liittyen sekä mitä mahdollisia veroseuraamuksia purkamisella on. Haastattelussa kävi ilmi, että mitään poikkeuksellisen hankalaa osakeyhtiöiden purkamisprosessissa ei ole ainakaan toistaiseksi tullut vastaan, vaan kaikkeen on loppujen lopuksi löydetty aina vastaukset. Mitä enemmän purkautuvan osakeyhtiön taseessa on varoja, niin sitä monimutkaisempi lopputilitys yleensä on, kun lähdetään selvittämään käyviä arvoja ja tekemään selvitystyötä.

Toimeksiantajayrityksellä on käytössään selainpohjainen sisäinen viestintäkanava. Viestintäkanava sisältää ohjeita eri taloushallinnon ohjelmistojen käyttöön sekä prosessiohjeita muun muassa kirjanpidolle, tilinpäätökselle, palkanlaskennalle, laskutukselle ja asiakkuudenhoitomallille. Lisäksi kanavan kautta voi tehdä tukipyyntöjä eri ohjelmistoja koskien tai esimerkiksi liittyen käyttäjätunnuksiin, Suomi.fi-valtuuksiin ja IT-ongelmiin. Viestintäkanavaan on koottu myös kaikki konsernin koulutukset, koulutusvideot sekä koulutusmateriaalit. Lisäksi viestintäkanavasta löytyy konsernin tiedotteet, uutiskirjeet ja muut infot. Tämän opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa laadittava sisäinen opas liitetään osaksi tätä toimeksiantajayrityksen sisäistä viestintäkanavaa.

7.2 Valmis tuotos

Opas tehtiin tekstinkäsittelyohjelmalla ja tallennetaan pdf-muotoisena toimeksiantajayrityksen sisäiseen viestintäkanavaan, jossa se on helposti kaikkien toimeksiantajalla työskentelevien kirjanpitäjien saatavilla. Opas sisältää kattavan kuvauksen osakeyhtiön purkamisesta vapaaehtoisesta selvitystilamenettelyn kautta ja purkamisprosessi käydään oppaassa läpi vaihe vaiheelta kronologisessa järjestyksessä. Opas on tämän opinnäytetyön liitteenä (Liite 2).

Opas sisältää hyödyllisiä linkkejä esimerkiksi Patentti- ja rekisterihallinnon sivuille. Linkkien avulla on helppo tarkastaa rekisteri-ilmoitusten ajantasaiset hinnat sekä löytää tarvittavat lomakkeet. Oppaan liitteenä on mallipohjat tarvittaville yhtiökokouksien pöytäkirjoille sekä jako-osuuslaskelmalle. Lisäksi liitteenä on esimerkinomaisesti täytetyt Y4-muutos- ja lopettamisilmoituslomake, 13-liitetietolomake ja henkilötietolomake, millä ilmoitetaan sekä selvitystilan alkaminen että selvitysmies ja julkinen haaste samalla kertaa. Oppaan liitteenä on myös esimerkinomaisesti täytetyt Y4-muutos- ja lopettamisilmoituslomake ja 15-liitetietolomake, joilla ilmoitetaan yhtiön purkautuminen. Opasta voidaan tarvittaessa päivittää jatkossa, mikäli esimerkiksi lainsäädäntöön tulee muutoksia.

8 POHDINTA

Tätä opinnäytetyötä alettiin valmistelemaan loppuvuonna 2021. Opinnäytetyön aihe valikoitui oman ja toimeksiantajan tarpeen kautta. Olen työskennellyt toimeksiantajayrityksessä kirjanpitäjänä keväästä 2018 alkaen ja syksyllä 2021 yksi asiakasyrityksistäni oli minuun yhteydessä ja ilmoitti halukkuudestaan purkaa yhtiö. Tuolloin aloin pohtimaan aiheen ajankohtaisuutta ja tarpeellisuutta kirjanpitäjän näkökulmasta.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli luoda toimeksiantajayritykselle opas osakeyhtiön purkamisprosessista vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Mielestäni opinnäytetyön tavoitteet olivat selkeät ja niissä onnistuttiin hyvin. Opinnäytetyö oli kaksivaiheinen kokonaisuus. Toiminnallisen osuuden tuloksena syntyi sisäinen opas toimeksiantajayrityksen kirjanpitäjien käyttöön sekä tästä laadittu kirjallinen raportti.

Kirjanpitäjän tehtäviin taloushallinnon ammattilaisena kuuluu pohtia asiakkaan kokonaisuutta ja valita asiakkaan kannalta sopivin ja lain mukaan oikea vaihtoehto. Tämän vuoksi raportissa tarkasteltiin kaikkia purkamisen eri keinoja, joita ovat vapaaehtoinen selvitysmenettely, sulautuminen, jakautuminen, konkurssi sekä rekisteristä poistaminen ja viranomaisen määräämä selvitystila. Opinnäytetyössä käsiteltiin myös

osakeyhtiön purkamisen verotuskysymyksiä osakeyhtiön ja osakkaan kannalta, sillä kirjanpitäjän tehtäviin kuuluu myös varoittaa asiakasta mahdollisista veroseuraamuksista. Näihin asioihin perehdyttiin tuloverolain ja elinkeinoverolain kannalta.

Asiantuntijan haastattelu oli erittäin mielenkiintoinen ja sen avulla saatiin paljon käytännön näkökulmaa aiheeseen. Kävi ilmi, että aloitteita osakeyhtiön purkamiseen voi yhtä hyvin tulla myös kirjanpitäjän tai muun asiakasvastuullisen henkilön toimesta asiakkaan suuntaan. Vapaaehtoista selvitystilamenettelyä pidetään edelleen yleisesti monimutkaisena, kalliina ja aikaa vievänä prosessina, vaikka usein osakeyhtiön purkamiset vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta ovat loppujen lopuksi melko yksinkertainen, mikäli kirjanpito on hoidettu ajantasaisesti ja asianmukaisesti.

Opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa syntyneen oppaan tavoite oli kuvata vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn prosessin eri vaiheet mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi. Opas laadittiin kirjanpitäjän näkökulmasta ja siinä pyrittiin ottamaan huomioon se, että opasta hyödyntävät kirjanpitäjät tulevat eri taustoista. Osalla kirjanpitäjistä on runsaasti koulutusta ja usean vuoden kokemus alalta, kun taas osa kirjanpitäjistä on vasta urapolkunsa alussa. Tavoitteena oli, että oppaan avulla toimeksiantajayrityksessä työskentelevät kirjanpitäjät saavat selkeän kuvan vapaaehtoisesta selvitystilamenettelystä ja pystyvät läpikäymään prosessin oppaan avulla itsenäisesti. Valmis opas on tämän opinnäytetyön liitteenä (Liite 2) ja se tallennetaan osaksi toimeksiantajan sisäistä viestintäkanavaa, jossa se on helposti kaikkien toimeksiantajalla työskentelevien kirjanpitäjien saatavilla.

Aikataulullisesti opinnäytetyöprosessi eteni joutuisasti. Aihe valittiin loppuvuonna 2021 ja suunnitteluprosessi aloitettiin heti. Suunnittelin ja toteutin opasta noin viiden kuukauden ajan samalla, kun läpikävin itse osakeyhtiön purkamisprosessia vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Prosessi oli haastava ja mielenkiintoinen. Opin prosessin aikana paljon osakeyhtiön toiminnasta, purkamisen eri keinoista ja niiden mahdollisista veroseuraamuksista. Mahdollisia jatkotoimenpiteitä opinnäytetyölle on ainakin opinnäytetyön tuloksena syntyneen oppaan päivitys tarvittaessa. Toisena jatkotoimenpiteenä voisi olla oppaat muille osakeyhtiön purkamisen keinoille. Toimeksiantajalle olisi varmasti myös tarvetta oppaille osakeyhtiön sulautumisesta ja jakautumisesta.

LÄHTEET

Airaksinen, M., Pulkkinen, P. & Rasinaho V. 2018. Osakeyhtiölaki II (3. uud. p.). Helsinki: Alma Talent.

Elinkeinoverolaki 360/1968. Haettu 26.3.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360#O4P51d>

Hakala J. (2004). Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Gaudeamus. <https://www.ellibslibrary.com>

Heikkilä, T. (2014). Tilastollinen Tutkimus (9. uud. p.). Edita.

Hirsjärvi S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Gaudeamus.

Honkamäki, T., Kujanpää, E. & Pennanen, M. 2018. Yritysjärjestelyjen käsikirja (2. uud. p.). Helsinki: Alma Talent.

Immonen, R. 2018. Yritysjärjestelyt. Liettua: BALTOPrint.

Immonen, R. & Nuolinmaa, R. 2017. Osakeyhtiöoikeuden perusteet. Liettua: BALTOPrint.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kaupparekisterilaki 2.2.1979/129. Haettu 15.1.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790129#P24>

Konkurssilaki 20.2.2004/120. Haettu 21.5.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040120>

Kyläkallio, J., Irola, O. & Kyläkallio K. 2020. Osakeyhtiö II (8. uud. p.). Helsinki: Edita Publishing.

Lakari, T. 2021. Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos (7. uud. p.). Helsinki: Hansaprint.

Laki julkisesta haasteesta 729/2003. Haettu 13.3.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030729>

Mähönen J. & Villa, S. 2019. Osakeyhtiö III Corporate Governance (3. uud. p.). Helsinki: Alma Talent.

Määttä, T. & Kiuru, A. (2019). Omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot luonnollisen henkilön tuloverotuksessa. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-haku-sivu/48935/omaisuuden-luovutusvoitot-ja--tappiot-luonnollisen-henkil%c3%b6n-tuloverotuksessa/>

Määttä, T. & Mäkynen, P. (2021). Arvopaperien luovutusten verotus. Verohallinto.
<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48262/arvopaperien-luovutusten-verotus3/#4.2-hankintameno>

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan (4. uud. p.). Sanoma Pro.

<https://www.ellibslibrary.com>

Osakeyhtiölaki 624/2006. Haettu 21.5.2022 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>

Patentti- ja Rekisterihallitus. (10.1.2022). Ilmoitus selvitystilän ja selvitysmiehen rekisteröimiseksi.

<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/lopettaminen/selvitystila/rekisteroiminen.html>

Savander, L. & Luukela, H. (2020). Osakeyhtiön purkautuminen verotuksessa. Verohallinto.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60312/osakeyhti%C3%B6n-purkautuminen-verotuksessa2/>

Suomen yrittäjien www-sivut. Haettu 5.12.2021 osoitteesta

<https://www.yrittajat.fi/uutiset/miten-puran-osakeyhtion-lue-asiantuntijan-neuvot-purkamiseen/>

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vuorinen, V. (25.3.2022). Toimeksiantajayrityksen Taloushallinnon asiantuntijan, Virpi Vuorisen, haastattelu.

**Opas osakeyhtiön purkamiseen
vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn
kautta**

MARIANNE ERKKILÄ

Alkusanat

Tämän oppaan tarkoituksena on antaa kirjanpitäjälle selkeät toimintaohjeet pienen osakeyhtiön lopettamiseen vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta.

Osakeyhtiötä ei voida lopettaa vapaamuotoisesti, vaan se tulee purkaa joko selvitys- tai konkurssimenettelyn kautta. Vaihtoehtoisesti yhtiö voi purkautua myös sulautumisen tai jakautumisen seurauksena.

Tässä oppaassa käsitellään ainoastaan vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta tapahtuva purkaminen, mutta on hyvä pohtia myös esimerkiksi sulautumista tai jakautumista asiakkaan tilanteesta riippuen.

Vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn tarkoituksena on, että osakeyhtiön varallisuusasema selvitetään, tarpeellinen omaisuusmäärä muutetaan rahaksi, velat maksetaan ja ylijäämä suoritetaan osakkeenomistajille.

Osakeyhtiöiden lopettamispyynnöt ovat selkeästi lisääntyneet viime aikoina. Selvitysmenettely kestää kaiken kaikkiaan vähintään viisi kuukautta, ja menettelyä pidetään yleisesti monimutkaisena, kalliina ja aikaa vievänä prosessina. Todellisuudessa menetelmä on kuitenkin melko yksinkertainen ja nopeakin. Viisi kuukautta ei kuitenkaan ole mitenkään kohtuuttoman pitkä aika ja kustannuksetkaan eivät ole kovin suuret. Prosessi on loppujen lopuksi melko yksinkertainen, kun osakeyhtiön asiat ovat alkuperinkin hyvällä tolalla ja kirjanpito on hoidettu ajantasaisesti ja asianmukaisesti.

Aloite osakeyhtiön purkamiseen voi tulla myös kirjanpitäjältä asiakkaalle. Eli voidaan huomata, että asiakkaalla on toimimaton tai niin sanotusti tyhjä yhtiö roikkumassa. Tällöin asiakkaalle voi ehdottaa yhtiön purkamista vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn kautta. Osakeyhtiöstä on kuitenkin kuluja ja työtä vaikka sen jättäisikin toimimattomana niin sanotusti pöytälaatikkoon. Yhtiöllä on esimerkiksi velvoitteet ilmoittaa tilinpäätös kaupparekisteriin ja ilmoittamatta jättämisestä seuraa mahdollisesti sanktioita. Näin ollen toimimattoman osakeyhtiön purkamista olisi hyvä suositella asiakkaalle tarpeen tullen.

Oppaan tavoitteena on antaa kirjanpitäjille tietoa osakeyhtiön lopettamisesta niin, että kirjanpitäjät pystyvät auttamaan asiakkaita purkamaan yrityksen ilman, että heidän tarvitsee välttämättä konsultoida asiantuntijoita tai siirtää työtä kokonaan hoidettavaksi muualle.

Oppaassa käydään purkamisprosessi läpi vaihe vaiheelta. Opas sisältää myös hyödyllisiä linkkejä osakeyhtiön purkamiseen liittyen. Lisäksi liitteenä on mallipohjat tarvittaville yhtiökokouksien pöytäkirjoille sekä lopputilitykselle/jako-osuuslaskelmalle.

Sisällys

1 Mistä lähteä liikkeelle ja selvitystilamenettelyn vaiheet.....	4
2 Vapaaehtoiseen selvitystilaan asettaminen ja selvitysmiehen valinta	5
3 Selvitystilän ja selvitysmiehen rekisteröiminen	5
4 Julkinen haaste	6
5 Varojen realisointi ja velkojen maksu.....	7
6 Omaisuuden jako.....	7
7 Lopputilitys	8
8 Lopputilityksen ja purkautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin	8
9 Purkautuvan osakeyhtiön verotus.....	9
10 Osakkeenomistajan verotus	9

LIITTEET

1 Mistä lähteä liikkeelle ja selvitystilamenettelyn vaiheet

Ensin asiakkaalle on hyvä kertoa selvitysmenettelyn olemassaolosta ja käydä läpi sen pääpiirteet. Joskus asiakkaat saattavat kavahtaa sanaa ”selvitystila”, mutta ymmärtävät kuitenkin loppujen lopuksi, että kyseessä on pelkkä menettely, jonka kautta yritys puretaan.

Asiakkaalle on hyvä heti alussa kertoa kaupparekisterimaksujen suuruus. Myös toimeksiantajan puolesta voi sanoa alustavaa hinta-arviota prosessin hoitamisesta, mikäli sellainen on tiedossa. Hinta voi vaihdella paljon riippuen asiakkaan koosta ja selvitettävistä asioista. Koko työlle on kuitenkin hyvä sopia kiinteä hinta, niin myöhemmin ei tule asiakkaan kanssa epäselvyyksiä kustannuksista. Ja etukäteen laskutettuna kulut saa heti kirjanpitoon. Yleensä asiakkaalle lähtee tarjoushinta ja jos asiakas sen hyväksyy, niin prosessi lähtee liikkeelle. Asiakas saattaa myös kysellä hintaa muualta ja teettää työn muualla.

Alla olevassa taulukossa on esitetty vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn eri vaiheet kronologisessa järjestyksessä. Taulukosta käy myös ilmi kenen vastuulla mikäkin toimenpide on ja mikä on kyseisen toimenpiteen määräaika.

Toimenpide	Vastuu	Määräaika
1. Päätös osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan ja selvitysmiehen valinta	Yhtiökokous	
2. Selvitystilän alkamisen ilmoittaminen kaupparekisteriin	Selvitysmies	Viipymättä
3. Selvitystila rekisteröidään	Patentti- ja rekisterihallitus	
4. Julkisen haasteen hakeminen velkojille	Selvitysmies	Viipymättä
5. Julkisen haasteen määräpäivän määrääminen	Patentti- ja rekisterihallitus	
6. Varojen realisointi velkojen maksamiseksi	Selvitysmies	
7. Omaisuuden jako julkisen haasteen ja velkojen maksun jälkeen	Selvitysmies	Joutuisasti
8. Lopputilityksen laatiminen ja sen esittäminen yhtiökokoukselle	Selvitysmies	Viipymättä
9. Lopputilityksen hyväksyminen --> Yhtiö purkautuu	Yhtiökokous	Viipymättä
10. Lopputilityksen ilmoittaminen kaupparekisteriin	Selvitysmies	2 kk kuluessa yhtiökokouksesta
11. Yhtiön purkautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin	Selvitysmies	Viipymättä

2 Vapaaehtoiseen selvitystilaan asettaminen ja selvitysmiehen valinta

Osakeyhtiön purkaminen aloitetaan asettamalla osakeyhtiö selvitystilaan. Yhtiökokous päättää selvitystilaan asettamisesta ja päätös edellyttää, että vähintään 2/3 kannattaa päätöstä.

Kun yhtiökokous tekee päätöksen osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan, on samalla valittava yhtiölle selvitysmies. Selvitysmiehiä voi olla myös useampia. Selvitysmiehen kelpoisuusehdot ovat samat kuin hallituksen jäsenelle osakeyhtiölaissa määritetyt kelpoisuusehdot. Selvitysmiehenä ei voi siis toimia oikeushenkilö eikä alaikäinen tai henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai joka on konkurssissa. Selvitysmieheksi voidaan ulkopuolisen henkilön lisäksi valita yhtiön hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja. Kenelläkään ei ole kuitenkaan velvollisuutta ottaa vastaan selvitysmiehen tehtävää. Selkeintä olisi kuitenkin valita selvitysmieheksi henkilö, joka oikeasti hoitaa tuon toimenpiteen ja ottaa siitä palkkion, eli esimerkiksi kirjanpitäjä.

Selvitysmiehet hoitavat osakeyhtiön asioita yhtiön selvitystilan aikana osakeyhtiön tavallisten toimielinten sijasta. Selvitysmiehet korvaavat yhtiökokousta lukuun ottamatta kaikki osakeyhtiön yhtiöoikeudelliset toimielimet.

Liitteenä oppaan lopussa on esimerkkipohja yhtiökokouksen pöytäkirjalle, missä päätetään osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan ja valitaan selvitysmies.

Huom! Osakeyhtiön asettaminen selvitystilaan edellyttää, että osakeyhtiön varat riittävät kattamaan yhtiön velat. Mikäli selvitystilan aikana käy ilmi, että osakeyhtiö on ylivelkainen, on se haettava konkurssiin.

3 Selvitystilan ja selvitysmiehen rekisteröiminen

Kun yhtiökokous on päättänyt osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan, on selvitysmiehen ilmoitettava päätös viipymättä kaupparekisteriin rekisteröitäväksi.

Osakeyhtiön selvitystila ja selvitysmies ilmoitetaan kaupparekisteriin Y4-muutos- ja lopettamisilmoituslomakkeella, 13-liitetietolomakkeella ja henkilötietolomakkeella. Ilmoituksen allekirjoittaa selvitysmies tai hänen valtuuttamansa henkilö. Ilmoitukseen tulee liittää ote yhtiökokouksen pöytäkirjasta, missä päätetään lopettaa yhtiö selvitystilamenettelyn kautta ja valitaan selvitysmies. Lisäksi mukaan tulee liittää kuitti suoritetusta kaupparekisteri-ilmoituksen käsittelymaksusta. Kuitissa tulee näkyä seuraavat tiedot:

- maksaja
- saaja (Patentti- ja rekisterihallitus)
- tilinumero, jolle maksu on maksettu (PRH:n pankkitili)
- maksutapahtuman arkistointitunnus
- maksettu summa euroina

- viestikentässä Ilmoituksen tyyppi (muutosilmoitus) sekä yrityksen nimi ja Y-tunnus

Ilmoitusta ei ainakaan ohjeen laatimishetkellä ole mahdollista tehdä sähköisesti. Ilmoituksen hinta (vuonna 2022) on 95,00€.

Palvelu	Sähköinen ilmoitus tai hakemus (€, sis. ALV 0 %), maksu sähköisessä palvelussa	Paperi-ilmoitus tai -hakemus (€, sis. ALV 0 %), maksetaan etukäteen
Ilmoitus selvitystilan ja selvitysmiehen rekisteröimiseksi	Ei mahdollinen	95,00

Ajantasaiset tiedot PRH:n sivuilla:

<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/lopettaminen/selvitystila/rekisteroiminen.html>

Y4-muutos- ja lopettamisilmoituslomake, 13-liitetietolomake ja henkilötietolomake:

<https://www.ytj.fi/stc/ytjiliitteet/osakeyhtio-muutos.pdf>

Huom! Julkinen haaste kannattaa hakea jo samalla lomakkeella kuin selvitystilan ja selvitysmiehen rekisteröinti (Katso seuraava kpl).

4 Julkinen haaste

Osakeyhtiön selvitysmiehen tai -miesten on haettava julkinen haaste osakeyhtiön velkojille. Julkisen haasteen tarkoituksena on selvittää osakeyhtiön tuntemattomaksi jääneet velat. Julkinen haaste tulee tehdä, vaikka osakeyhtiöllä ei olisi ollenkaan velkoja.

Julkista haastetta haetaan Patentti- ja rekisterihallitukselta ja se kannattaa hakea jo samaan aikaan kun tehdään ilmoitus osakeyhtiön selvitystilasta ja selvitysmiehestä. Julkista haastetta voi hakea myös erikseen, mutta kuitenkin viipymättä. Julkista haastetta koskevaan hakemukseen on liitettävä luettelo hakijan tiedossa olevista veloista. Luettelossa on mainittava kunkin velan peruste ja pääoman määrä sekä velkoja ja tämän yhteystiedot. Lisäksi mukaan tulee liittää kuitti hakemusmaksusta. Kuitissa tulee näkyä samat tiedot kuin mainittu selvitystilan ja selvitysmiehen rekisteröinnissä.

Julkinen haasteen hakemusmaksu (vuonna 2022) on 210,00€. [Voit tarkastaa ajantasaiset maksut käsittelymaksuhinnastosta.](#)

Patentti- ja rekisterihallitus tekee julkisesta haasteesta kaupparekisterimerkinnän, määrää julkiselle haasteelle määräpäivän ja julkaisee kuulutuksen virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää. Velkojien tulee viimeistään määräpäivään mennessä ilmoittaa Patentti- ja

rekisterihallitukselle yhtiöltä olevat erääntyneet tai erääntymättömät saatavansa. Jos velkoja ei ilmoita saamisiansa määräpäivään mennessä eikä saaminen ollut yhtiölle aiemmin tiedossa, saamisoikeus lakkaa.

Määräpäivän jälkeen Patentti- ja rekisterihallitus toimittaa selvitysmiehelle tiedon siitä, ovatko tuntemattomat velkojat ilmoittaneet saatavia rekisteriviranomaiselle ja mistä saatavista on kyse.

Ajantasaiset tiedot PRH:n sivuilla:

https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/lopettaminen/selvitystila/julkisen_haasteen_hakeminen_velkojille.html

Huom! Liitteenä esimerkinomaisesti täytetyt Y4-muutos- ja lopettamisilmoituslomake, 13-liitetietolomake ja henkilötietolomake, millä ilmoitetaan siis sekä selvitystilan alkaminen että selvitysmies ja julkinen haaste samalla kertaa.

5 Varojen realisointi ja velkojen maksu

Selvitysmiesten tulee mahdollisimman nopeasti muuttaa selvitystä varten tarvittava määrä osakeyhtiön omaisuutta rahaksi velkojen maksua varten.

Julkisen haasteen määräpäivän jälkeen selvitysmiesten tulee maksaa kaikki yhtiön kaikki tiedossa olevat velat. Jos velka on riittävä, erääntymätön tai sitä ei muusta syystä voida maksaa, on sitä varten tarpeelliset varat pantava erilleen.

6 Omaisuuden jako

Kun yhtiön velat on maksettu, tai niiden maksamista varten on erotettu riittävä summa omaisuutta, voidaan jakaa jäljelle jäävä osuus. Tässä kohtaa jako tarkoittaa käytännössä jako-osan vahvistamista ja varsinainen rahan tai omaisuuden suorittaminen tapahtuu myöhemmin.

Osakkeenomistajat saavat jako-osuutta osakkeenomistuksensa suhteessa, eli omistamiensa osakkeiden lukumäärän mukaan, ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Jako-osuus maksetaan joko osakkeenomistajien vaatimuksesta tai selvitysmiesten omasta aloitteesta. Jako-osuuteen oikeutetun tulee vaatia jako-osuuttaan viiden vuoden kuluessa siitä, kun lopputilitys on esitetty yhtiökokouksessa. Muuten hän menettää oikeutensa siihen, eli oikeus jako-osaan on vanhentunut. Jos jako-osuuksia jää nostamatta, on selvitystilaa jatkettava. Jos osakkeenomistaja haluaa moittia jakoa, on kanne yhtiötä vastaan pantava vireille kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lopputilitys on esitetty yhtiökokouksessa.

Osakkeenomistajille ja muille jako-osuuteen oikeutetuille voidaan antaa myös ennakkoa jako-osuudesta. Tällaisen ennakkojako-osuuden maksaminen kuitenkin edellyttää, että selvitysmies arvioi huolellisesti jako-osuuden lopullisen määrän ja vaatii jako-osuuden saajalta turvaavan vakuuden.

7 Lopputilitys

Suoritettuaan tehtävänsä on selvitysmiesten ilman aiheetonta viivytystä annettava lopputilitys. Lopputilityksestä tulisi käydä ilmi kaikki selvitysmenettelyyn liittyvät olennaiset asiat, kuten selostukset omaisuuden muuttamisesta rahaksi, velkojen maksamisesta sekä yhtiön omaisuuden jakamisesta. Olennaista on havainnollistaa osakkeenomistajille tai muille jako-osuuteen oikeutetuille, että miten netto-omaisuus on muodostunut ja miten jako-osuudet on laskettu. Lopputilitykseen on sisällytettävä maininta, mikäli yhtiön omaisuutta on laitettu erilleen eräänymättömiä, epäselviä tai muuten maksukelvottomia velkoja varten. Lopputilityksessä on myös mainittava, mikäli on maksettu ennakkojako-osuuksia. Lisäksi tulee mainita kaikista muistakin merkittävistä seikoista.

Lopputilityskertomukseen on liitettävä tilinpäätökset sekä mahdolliset toimintakertomukset ja tilintarkastuskertomukset selvitystilän ajalta. Mikäli yhtiössä on lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan velvollisuus valita tilintarkastaja, on lopputilitys liitteineen annettava yhtiön tilintarkastajille, joiden on kuukauden kuluessa annettava lopputilitystä ja selvitystilän aikaista hallintoa koskeva tilintarkastuskertomus.

Kun lopputilitys on laadittu ja mahdollisesti tilintarkastettu, on selvitysmiesten viivytyksettä kutsuttava osakkeenomistajat yhtiökokoukseen tarkastamaan lopputilitys. Kun selvitysmiehet ovat esittäneet lopputilityksen yhtiökokouksessa, katsotaan yhtiö sen jälkeen puretuksi ja selvitysmiesten on viipymättä ilmoitettava purkautuminen rekisteröitäväksi kaupparekisteriin.

8 Lopputilityksen ja purkautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin

Selvitysmiehen tulee ilmoittaa osakeyhtiön purkautuminen ja lopputilitys kaupparekisteriin. Purkautuminen ilmoitetaan Y4-muutos- ja lopettamisilmoituslomakkeella ja 15-liitelomakkeella. Ilmoitukseen tulee liittää ote yhtiökokouksen pöytäkirjasta, jossa lopputilitys on esitetty. Liitteenä oppaan lopussa on esimerkkipohja yhtiökokouksen pöytäkirjalle, missä käsitellään lopputilitys ja yhtiön purkaminen.

Lopputilitys taas on ilmoitettava rekisteröitäväksi kahden kuukauden kuluessa siitä, kun se on hyväksytty yhtiökokouksessa. Yleensä lopputilitys kuitenkin ilmoitetaan rekisteröitäväksi jo samaan aikaan purkautumisen kanssa. Osakeyhtiön lopputilitys ilmoitetaan päivätyllä ja allekirjoitetulla tilinpäätöksen rekisteröintilomakkeella. Lomakkeen mukana tulee lähettää selvitysmiehen kertomus selvitysmenettelystä ja omaisuuden jaosta sekä tilinpäätösasiakirjat.

Huom! Liitteenä esimerkinomaisesti täytetyt Y4-muutos- ja lopettamisilmoituslomake ja 15-liitetietolomake, millä ilmoitetaan yhtiön purkautuminen.

9 Purkautuvan osakeyhtiön verotus

Koska yhtiön katsotaan purkautuneen, kun selvitysmies on antanut yhtiökokoukselle lopputilityksen, kohdistetaan purkautumisen veroaikutukset tähän lopputilitysvuoteen. Poikkeuksena tästä on jako-osuuden luovuttaminen ennakoon, mikä verotetaan osakeyhtiölain mukaisesti luovutusajankohdan verovuotena. Purkautuvan osakeyhtiön verotus toimitetaan viimeisen kerran siis purkautumiseen päätyvältä verokaudelta.

Purkautuvan yhtiön verotuksessa kaikki omaisuus arvostetaan käypään arvoon, eli rahoitus-, vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden sekä muun omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa vastaava määrä. Tästä luovutushinnan määrittelemisestä johtuu, että osakeyhtiölle voi syntyä verotettavaa tuloa. Omaisuuden hankkimisen jälkeen on voinut tapahtua niin sanottua passiivista arvonnousua, minkä seurauksena omaisuuden todennäköinen luovutushinta on suurempi kuin kirjanpidossa poistamaton hankintameno. Ja näiden erotus verotetaan purkamisvuoden tulona. Vastaavasti purkamisen seurauksena voi syntyä omaisuuden myyntitappiota, jos poistamattoman hankintameno onkin todennäköistä luovutushintaa suurempi.

10 Osakkeenomistajan verotus

Osakeyhtiön purkautuessa osakkeenomistaja vaihtaa osakkeensa saatua jako-osuutta vastaan. Jako-osuus voi olla rahaa tai muuta omaisuutta. Luovutusvoiton tai -tappion määrä lasketaan vähentämällä jako-osuuden käyvästä arvosta osakkeiden hankintameno. Jos jako-osuuden käypä arvo on suurempi kuin osakkeiden verotuksessa poistamatta oleva hankintameno, syntyy osakkeenomistajalle luovutusvoitto. Mikäli osakkeiden verotuksessa poistamatta oleva hankintameno on suurempi kuin jako-osuuden käypä arvo, osakkeenomistajalle syntyy luovutuksesta luovutustappio. Verotuksessa näistä käytetään yleisesti myös nimityksiä purkuvoitto ja purkutappio. Osakkaan saadessa jako-osuutena purkautuvasta yhtiöstä kiinteistön tai arvopapereita, tulee näistä maksaa varainsiirtovero.

Jos purkautuvan yhtiön osakkeet kuuluvat henkilökohtaiseen tulolähteeseen, vähennetään luovutusvoittoa laskiessa jako-osuuden käyvästä arvosta osakkeiden todellinen hankintameno. Luonnollinen henkilö voi osakkeiden todellisen hankintameno sijaan vähentää osakkeiden omistajan perusteella määräytyvän hankintameno-olettaman. Jos osakas on omistanut osakkeet alle kymmenen vuotta, on hankintameno-olettama 20 prosenttia osakkeiden luovutushinnasta ja 40 prosenttia, mikäli osakas on omistanut osakkeet yli kymmenen vuotta. Hankintameno-olettama vähennetään hankintameno ja voiton hankkimisesta olleiden menojen yhteismäärän sijasta, mikäli hankintameno-olettaman mukaan laskettu vähennys on yhteismäärää suurempi. Voitto siis lasketaan aina verovelvolliselle edullisemmalla tavalla. Luonnollisen henkilön saama luovutusvoitto on veronalaista pääomatuloa ja siitä tulee maksaa veroa 30 prosenttia 30 000 euroon asti, ja 30 000 euroa ylittävältä osalta 34 prosenttia.

Jos purkautuvasta osakeyhtiöstä jako-osuutta saava osakas kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, purkautumisen johdosta saatavat osakkeiden luovutushinnat ovat lähtökohtaisesti osakkaan veronalaista elinkeinotoiminnan tuloa ja hankintameno vähennyskelpoisia osakkaan elinkeinotoiminnan tulosta. Jos jako-osuuden saajan elinkeinotoiminnan tulolähteen muuhun omaisuuteen kuuluu purkautuvan osakeyhtiön osakkeita mitä käytetään tulonhankkimistarkoituksessa, on näiden osakkeiden luovutuksesta

syntyvä luovutustappio vähennyskelpoinen vain muun omaisuuden luovutuksesta syntyneistä veronalaisista voitoista verovuonna ja viitenä seuraavana verovuonna. Jos muun omaisuuden omaisuuslajiin kuuluvia osakkeita ei käytetä tulonhankkimistarkoituksessa, on niiden hankintamenosta vähennyskelpoista ainoastaan enintään veronalaista luovutushintaa tai muuta vastiketta vastaava määrä. Näin ollen muussa kuin tulonhankkimistarkoituksessa käytettyjen muuhun omaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutustappio ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.